

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGRABIA

KOMPAS

ISSN 2623-6117

Studentski list Hrvatskoga katoličkog sveučilišta • broj 3 • rujan 2021. • besplatni primjerak

MEDICINSKI FAKULTET NA HKS-U

**Suvremeni
studij
ukorijenjen
u višestoljetnoj
tradiciji**

KOMPAS

STUDENTSKI LIST HRVATSKOGA KATOLIČKOG SVEUČILIŠTA

IMPRESUM

Izdavač:

Hrvatsko katoličko sveučilište
Ilica 242, Zagreb

Za izdavača:

Prof. dr. sc. Željko Tanjić

Glavni urednik:

Dr. sc. Ivan Uldrijan

Urednici mentori:

Doc. dr. sc. Krunoslav Novak
Dr. sc. Ivan Uldrijan

Uređivački kolegij:

Magdalena Bilkić, Bernarda Anja Buden (grafička urednica), Lucija Budinski, Ana Carević, Ivan Čulinović, Josip Čunčić, Lucija Dorotić (tajnica), Martina Dužnović, Lara Fiočić, Ana Krištić, Tomislav Kučina, Dora Michelle Ljubetić, Klara Malnar, Dunja Nekić, Tena Pavičić, Zrinka Planinčić, Marija Polak, Domagoj Puljizović, Paula Marija Stier, Marija Tomas

Lektura:

Doc. dr. sc. Marijana Togonal

Grafički prijelom:

Bernarda Anja Buden

Tisak:

PRINTERA GRUPA d.o.o.

Kontakt za čitatelje:

kompas@unicath.hr

Ilustracija u naslovu:

Designed by Freepik

Fotografije na koricama:

Snowing - Freepik.com

ISSN 2623-6117

FOTO: Bernarda Anja Buden

SADRŽAJ

4. – 9. AKTUALNOSTI

Od mladih nada do promocije

10. – 12. INTERVJU

Prvi dekan govori o studiju medicine

13. STUDENTSKE UDRUGE

Predstavljamo „Hexis“

14. – 15. ERASMUS+

Razmjena u vrijeme pandemije

16. – 19. REPORTAŽA

Iskustvo s „hrvatskog Camina“

20. – 21. TEMA S NASLOVNICE

Pokrenut studij medicine

22. – 23. ONLINE NASTAVA

Kako je studirati „uz ekran“?

24. – 25. VICEGUVERNER HNB-a

Važnost financijske pismenosti

28. – 29. AKTUALNO

Organizacija događanja tijekom pandemije

34. – 35. SPORT

Kako da tijelo ne pati zbog ekrana?

36. – 38. VLČ. MARKO ČOLIĆ

Od fizičara do sveučilišnog kapelana

„Koronakompas“

V eljača je 2020. Užurbano radimo na novome *Kompasu* svjesni da vijesti o nekoj čudnoj zaraznoj bolesti, baš tih dana nazvanoj COVID-19, sve više pune svjetski medijski prostor opasno se približavajući i našoj zemlji. Pa ipak, još smo uvijek bezbrižno potpuno nesvjesni što nas sve tek čeka. No, ne zadugo... Prošli broj *Kompasa* objavljen je početkom ožujka protekle godine, u vrijeme kada je *Uredništvo* kovalo nove planove očekujući skori rad na sljedećem izdanju i nekim novitetima. Nekoliko dana nakon toga i figurativno i doslovno – sve je stalo. Epidemiološke mjere postale su svakodnevnica onoga što su neki prozvali „novim normalnim“, nastava se „preselila“ u virtualni ambijent interneta, počeli smo paziti na fizičku distancu, koja je nerijetko vodila k onoj društvenoj... Da stvar bude još i gora, „zdrimali“ su nas i oni potresi. I *Kompas* se nakratko prestao vrtjeti. Priznat ćemo da nam je trebalo neko vrijeme da se opet pokrenemo. Ovaj broj, čini se, nastao je u dosad najtežim „porođajnim mukama“. No, čvrsto smo odlučili da se naš projekt i dalje „vrti“, makar i sporije. I prionuli poslu. Stoga je pred vama broj „posvećen“ akademskoj godini 2020./2021. Pandemijski „Koronakompas“. Prikladno je (medicinski 😊) „otvoriti“ ga zasigurno najvećim događajem za HKS u ovome vremenu – upisom prvih studenata na novopokrenuti Medicinski fakultet Hrvatskoga katoličkog sveučilišta. Uz infotekst na „duplerici“, o novome studiju u središnjem intervjuu progovara njegov prvi dekan. O novomu na našem Sveučilištu svjedoči još jedan razgovor – onaj s novim sveučilišnim kapelanom koji je svoje pastoralno djelovanje na HKS-u započeo s prvim danom rujna. Dakako, mnogo je tu i pandemijskoga štiva (od iskustava s *online* nastavom, odlazaka na *ERASMUS+* u vrijeme korone, do organizacije događaja uz nova koronapravila koja su utjecala i na izlaske i upoznavanja, ali i na jezično izražavanje). Umorni od pandemije riječju i slikom okrpjenu tražimo na „hrvatskom Caminu“. Ponovno nas raduju i vrijedna postignuća naših kolegica i kolega. Kao i uvijek do sada želimo potaknuti kreativnost. Težimo biti i edukativni pa smo u ovome broju posvećeni razvoju financijske pismenosti, u čemu nam pomaže viceguverner Hrvatske narodne banke. Da ne otkrivamo odmah sve, reći ćemo ukratko: pandemijski „Koronakompas“ ispao je bogat sadržajem kao da je opet ono „staro normalno“.

I još nešto! Nakon nultoga (2018.), prvoga (2019.) i drugoga broja (2020.) *Kompasa*, u kojima smo se uvijek rado pohvalili nekom novošću, ovaj put s ponosom i radošću možemo reći da „pojačanja“ u *Uredništvu* napokon dolaze sa sve više naših sveučilišnih studija. Kao što je to pomalo postao i običaj, i ovaj ćemo put pozvati sve na suradnju kako bismo svaki sljedeći broj učinili još ljepšim i bogatijim. Baš kao što je to iz godine u godinu i naše Sveučilište! #hkszajednosmojaci

Uredništvo

PROSLAVLJEN DAN HKS-a I 15. OBLJETNICA OSNIVANJA SVEUČILIŠTA

Nositelji i darovatelji nade

FOTO: HKS

Svečano obilježavanje Dana Hrvatskog katoličkog sveučilišta i 15. obljetnice osnutka proslavljeno je 11. lipnja misom zahvalnicom „Te Deum“ u sveučilišnoj kapeli koju je predvodio pomoćni biskup zagrebački i prvi rektor mons. Ivan Šaško, te svečanim akademskim činom i premijernim prikazivanjem filma o sveučilišnoj kapelici „Srce Sveučilišta“.

Poslanje na različitim razinama

Rektor HKS-a prof. dr. Željko Tanjić naglasio je kako je Sveučilište u ovom vremenu obilježenom pandemijom i potresima svoje poslanje živjelo i ostvarivalo na različitim razinama, podsjetivši na neke: „Prihvatili smo novu Strategiju razvoja Sveučilišta za razdoblje do 2025. godine, osnovali Medicinski fakultet i u punom smo jeku pripremu za prvu godinu izvođenja novoga studija medicine.“

Pripremili smo inicijalne akreditacije za znanstveno područje tehničkih znanosti, preddiplomski studij Softverskog inženjerstva s društvenom primjenom, diplomski nastavnički smjer povijesti, potpisali smo sporazum s KBF-om Sveučilišta u Zagrebu o izvođenju zajedničkih dvopredmetnih studija, kroz projekte od kojih bih posebno istaknuo tri projekta razvoja karijera mladih is-

➤ **Naši studenti svojim su marom i zalaganjem, kreativnošću, volontiranjem na potresom pogođenom području i radom u zdravstvenim ustanovama, pokazali da su zapravo najbolji nositelji i darovatelji nade, naglasio je rektor Tanjić.**

traživača Hrvatske zaklade za znanost koje su dobili doc. dr. sc. Anto Čartolovni, izv. prof. dr. sc. Marina Merkaš i izv. prof. dr. sc. Hrvoje Kekez na svojim projektima, osnovali smo Centar za promicanje dobrobiti ranjivih osoba, kroz izdavačku djelatnost naših nastavnika i Sveučilišta, znanstvene radove, izlaganja na znanstvenim skupovima, kroz skupove i okrugle stolove od kojih posebno ističem konferenciju *Digital Health*, Festival socijalnog nauka Crkve, okrugli stol povodom Svjetskog dana sredstava društvenih komunikacija i projekt i konferenciju CRO Laudato si', kroz djelovanje našeg sveučilišnog kapelana i Centra za psihološku pomoć, kroz naše studente koji su svojim marom i zalaganjem, kreativnoš-

ću, volontiranjem na potresom pogođenom području i radom u zdravstvenim ustanovama, pokazali da su zapravo najbolji nositelji i darovatelji nade, a sve to ne bi bilo moguće ostvariti bez mnogih vrijednih djelatnika koji svojim radom omogućuju ostvarivanje svih ovih postignuća.“

Pitanje i odgovor srca

Prvi rektor mons. Šaško prenio je na svečanosti čestitku i pozdrav Velikoga kancelara HKS-a kardinala Josipa Bozanića, te je naglasio kako je sve što je istinski vrijedno u našem životu i u životu Sveučilišta rođeno iz usklađenosti ljudskoga života s Božjim životom, ljudskog srca s Božjim srcem, „jer je Sveučilište u svojoj jezgri pitanje i odgovor srca“

U sklopu programa uručene su Rektorove nagrade najboljim studentima u akademskoj godini 2019./2020. Rektorova nagrada za izvrsnost tijekom preddiplomskoga sveučilišnog studija dodijeljena je prvostupniku povijesti Jakovu Blagojeviću, a tijekom diplomskoga sveučilišnog studija magistri komunikologije Matei Vidulić. Nagrada za studentski istraživački rad dodijeljena je studentu povijesti Anti Matušku, nagradu za doprinos razvoju sveučilišne zajednice primio student psihologije Rej Kovačević, a nagradu za promicanje katoličkog identiteta Sveučilišta primila je studentica psihologije Marija Bogović.

Priznanja djelatnicima

Ovogodišnji je Dan Sveučilišta donio i jednu novost. Na temelju prijedloga prorektora za znanost prof. dr. sc. Roberta Antolovića i prorektora za nastavu izv. prof. dr. sc. Roka Mišetića dodijeljeno je priznanje za doprinos razvoja znanosti i nastave na HKS-u doc. dr. sc. Anti Čartolovnom, a na prijedlog prorektora za organizaciju i poslovanje prof. dr. sc. Gordana Črpića priznanje za doprinos organizaciji rada i unapređenje informatičke infrastrukture na Sveučilištu u vrijeme pandemije dodijeljeno je Sveučilišnoj informatičkoj službi. Priznanje za doprinos razvoju administracije na HKS-u primila je Maja Škvorc. (hks) ■

PROMOVIRANI MAGISTRI POVIJESTI, PSIHOLOGIJE,
SOCIOLOGIJE, KOMUNIKOLOGIJE I SESTRINSTVA

„U sebi uvijek nosite naše Hrvatsko katoličko sveučilište“

Svečane promocije magistara povijesti, psihologije, sociologije, komunikologije i sestrinstva, u dvama terminima i uz poštivanje propisanih epidemioloških mjera, održane su u Velikoj dvorani Hrvatskoga katoličkog sveučilišta u subotu 3. srpnja uz sudjelovanje 48 od ukupno 93 promoviranih magistara.

Promocijama su prisustvovali rektor Sveučilišta prof. dr. sc. Željko Tanjić, prorektor za nastavu izv. prof. dr. sc. Roko Mišetić, prorektor za znanost prof. dr. sc. Roberto Antolović, pročelnici Odjela za povijest izv. prof. dr. sc. Mario Kevo, Odjela za psihologiju doc. dr. sc. Ljiljana Pačić-Turk, Odjela za sociologiju izv. prof. dr. sc. Mario Bara, Odjela za komunikologiju prof. dr. sc. Jerko Valković te Odjela za sestrinstvo izv. prof. dr. sc. Marta Čivljak.

Obje svečanosti započele su zajedničkom molitvom koju je predvodio sveučilišni kapelan vlč. Odilon Singbo, a okupljenim se magistrima i magistrima na početku promocija poticajnim riječima obratio rektor Tanjić nakon čega su govore održali i njihovi pročelnici. U terminu prve promocije, nakon podjele diploma, govor u ime promoviranih održala je magistra povijesti Zrinka Todorčić, a zahvalni govor u ter-

FOTO: Bernarda Anja Burden

minu druge promocije održala je magistra sociologije Ivana Lončar.

„Danas je važan dan za sve nas jer, dragi magistri, slavimo vaš uspjeh i vaš završetak studija na Hrvatskom katoličkom sveučilištu. Danas označavamo kraj vašeg i našeg hoda u zadnjih pet godina. Svakako je ovo radosna prilika da zahvalimo Bogu na ovome danu i da zahvalimo vama što ste bili, a vjerujem i po onome što

➤ **Ugrađeni smo u vaš životni hod i uspjeh koji nije malen i beznačajan jer je u njega usađen vaš trud, radost, zajedništvo i prijateljstvo, poručio je rektor Tanjić.**

ste stekli i naučili, da ćete ostati dio naše sveučilišne zajednice. Svi zajedno ugrađeni smo u vaš životni hod i uspjeh koji nije malen i beznačajan jer je u njega usađen vaš trud, radost, zajedništvo i prijateljstvo. Želio bih da vi pored znanja, diplome i svega onoga što ste stekli svojim stručnim i znanstvenim radom, da još nešto ponese sa sobom kroz život: kada nam se čini da je sve neizvjesno, da poput Tome kroćite u život s vjerom jer on nije bio nevjeran. Gospodin je s vama i uvijek računajte s Njim. Siguran sam da vas čeka puno lijepih događanja i radosnih trenutaka i da u sebi uvijek nosite naše Hrvatsko katoličko sveučilište koje jest i ostaje vaša Alma mater“, poručio je uz ostalo rektor Tanjić. (hks) ■

FOTO: Bernarda Anja Burden

Prilika za komunikologe

Početak suradnje između Komunikološke škole Matice hrvatske i Hrvatskog katoličkog sveučilišta

Piše: Dunja Nekić

Odjel za medije Matice hrvatske 2008. pokrenuo je projekt Komunikološke škole Matice hrvatske, a u listopadu 2020. prvi su put u 10. Komunikološkoj školi, održanoj na Korčuli, sudjelovale i studentice komunikologije Hrvatskoga katoličkog sveučilišta, i to Lucija Dorotić, Zrinka Planinčić, Lea Markovinić i Dunja Nekić, koje su uvježbale svoj javni nastup pred kamerama, ali

i usavršile znanje o odgovornom medijskom djelovanju.

Komunikološka škola Matice hrvatske već niz godina okuplja mlade i perspektivne studente novinarstva i komunikologije s ciljem pružanja dodatnog izvanakadenskog obrazovanja s područja medija. Polaznici Škole u međusobnom dijalogu, kao i u komunikaciji s predavačima, bili su potaknuti na kritičko promišljanje o sadržajima s kojima se susreću u javnosti i medijskom prostoru stavljajući u

fokus temu o vrednotama u medijima i hrvatskom društvu.

Nositelji programa te predavači ugledni su medijski djelatnici, ali i hrvatski znanstvenici i stručnjaci koji poseban naglasak stavljaju na teme medija i djece, medija i nasilja te na etiku i profesionalnost u medijima. Zadaća je Škole buduće studente novinarstva i komunikologije osposobiti za odgovorno obavljanje stručnoga rada u hrvatskome medijskom i komunikacijskom prostoru, ali i u svijetu.

Osim toga, na Komunikološkoj školi studenti imaju priliku uvježbati svoj govor i javni nastup te usavršiti dodatne vještine i znanja koja su im potrebna za odgovorno i savjesno obavljanje medijske djelatnosti nakon stečene diplome.

Komunikološka škola održava se svake godine, a priliku za sudjelovanje imaju svi studenti koji se prijave na Natječaj za izbor studenata Komunikološke škole Matice hrvatske. Prve sudionice s HKS-a svakako ohrabruju i potiču svoje mlađe kolege s komunikologije da se prijave već prvom sljedećem prilikom. ■

„Mlade nade“ s HKS-a

Piše: Lucija Dorotić

Katja Matijašević, Mateo Naglič, Antonija Periša, Antonela Zora Rezo, Tena Smoljan i Matea Vidulić, studenti Hrvatskog katoličkog sveučilišta, pod mentorstvom dr. sc. Matilde Kolić Stanić, 2020. osvojili su 5. godišnju studentsku nagradu Hrvatske udruge za odnose s javnošću (HUOJ) za najbolji komunikacijski plan. Strateški komunikacijski plan „Pričaj mi o5“ „pomeo“ je konkurenciju i pokazao se najboljim radom među predanim komunikacijskim planovima koji su na natječaj dolazili iz cijele Hrvatske.

Strateški plan nastao je u sklopu kolegija *Izrada strateškog komunikacijskog plana neprofitnih organizacija*. Cilj plana bio je osmisliti strategiju za poboljšanje rada organizacije. Za dobru strategiju bilo je potrebno predstavi-

ti organizaciju, opisati ju te analizirati. Slogan „Pričaj mi o5“ nastao je kao kombinacija imena organizacije koja se bavi pričanjem priča djeci u bolnicama i obljetnice 5. godine rada, objas-

nili su nam dobitnici nagrade. Nagradu HUOJ-a „Mlada nada“ za 2020. godinu za komunikacijski plan jedno je od priznanja struke i, prema riječima kolegice Antonije Periše, poticaj za rad u odnosima s javnošću, ali i lijepa crtica za životopis.

Među finalistima za studentsku nagradu „Mlada nada“ za komunikacijski plan bila je još jedna skupina s HKS-a, i to pod mentorstvom asistenta Kristijana Sedaka. Komunikacijski plan „Strateški komunikacijski plan: 60. Međunarodni dječji festival Šibenik“ osmislile su i izradile Sara Bojić i Snježana Lovrić.

Projekt „Mlada nada“ pokrenula je Hrvatska udruga za odnose s javnošću sa svrhom promicanja izvrsnosti hrvatskih studenata te poticanja studenata na stjecanje znanja i vještina u struci, navodi se na službenoj stranici HUOJ-a. ■

Tko je zamislio ZAMisli?

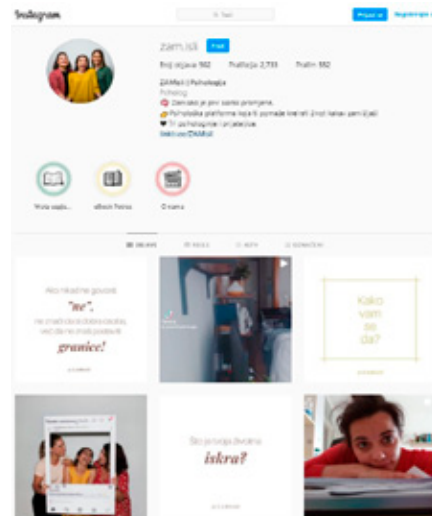
Pišu: Lara Fiočić i Dora Michelle Ljubetić

Zasigurno ste čuli za ZAMisli, tim više što iza cijele ideje stoje tri bivše studentice psihologije HKS-a. Zrinka Štetić Grubišić, Ana Žulec i Maria Paluh još za vrijeme studija pokrenule su projekt s ciljem pomaganja drugima, i to širenjem psiholoških spoznaja. Imali smo čast razgovarati s jednom od pokretačica koja je ujedno i asistentica na Odjelu za psihologiju, Anom Žulec.

U razgovoru Ana nam je otkrila da je projekt pod nazivom *Životni putnik* pokrenut kako bi širio empirijski dokazane metode i spoznaje iz područja psihologije. Pri otvaranju profila na Instagramu djevojke su smatrale da se studenti psihologije previše nalaze sa strane dok o psihološkim temama razgovaraju mnogi koji nisu školovani u tom području. Prošle je godine projekt bio obnovljen dobivši novo ime ZAMisli prema inicijalima njihovih imena i glavne ideje prema kojem je zamisao prvi korak promjene. Da-

nas Instagramov profil ZAMisli broji gotovo 3000 pratitelja te se može pohvaliti dvjema e-knjigama. Prva e-knjiga objavljena je pod naslovom *Potres – Kako psihološki preživjeti?* Pomogla je velikom broju građana nakon proživljenog stresa zbog zagrebačkog potresa. Kasnije su djevojke nastavile pomagati besplatnim psihološkim savjetovanjem i svojim objavama nakon niza potresa koji su uslijedili. Njihov doprinos važan je i u svjetlu pandemije bolesti COVID-19 jer se poručuje pratiteljima kako je normalno imati negativne emocije te koji je najbolji način borbe protiv njih.

Djevojke se uz vođenje Instagramova profila bave još mnogim stvarima pa nam je Ana tako otkrila da je i profesionalna balerina te da je ples njezina velika ljubav. Što se tiče budućnosti projekta, voljele bi jednoga dana otvoriti savjetovalište te proširiti svoje područje djelovanja. Stoga, ako još niste, potičemo vas da posjetite Instagramov profil ZAMisli na kojemu možete pronaći brojne korisne savjete. ■

➤ **Njihov doprinos važan je i u svjetlu pandemije bolesti COVID-19 jer se poručuje pratiteljima kako je normalno imati negativne emocije te koji je najbolji način borbe protiv njih.**

HKS PARTNER NOVOPOKRENUTOJ UDRUZI MUZZA

Snaga znanosti, tehnologije i kulture

Dugoročni cilj ove udruge osnivanje je Muzeja znanosti u Zagrebu, a na putu prema tomu cilju nalazi se i Hrvatsko katoličko sveučilište kao partner njihova projekta – *Tjedna znanosti*.

Piše: Martina Dužnović

Većini se na spomen muza pred očima stvara vizija devet grčkih božica koje simboliziraju i štite umjetnost. No, ovoga puta riječ je o istozvučnici – MUZZA koja predstavlja novoosnovanu Udrugu za popularizaciju znanosti, tehnologije, kulture, edukacije i održivog razvoja.

Udruga MUZZA – Snaga znanosti, tehnologije i kulture, predstavlja neprofitnu organizaciju čiji je dugoročni cilj osnivanje Muzeja znanosti u Zagrebu, a na putu prema tomu cilju nalazi se i Hrvatsko katoličko sveučilište (HKS) kao partner njihova projekta – *Tjedna znanosti* (MUZZA Science Week Zagreb).

Mladima približiti znanost i tehnologiju

Đurđica Protić osnovala je Udrugu s idejom da je u životu imati kvalitetno znanje, iskustvo i rad na dobrobit drugih važnije od pukog stje-

canja materijalnih dobara, a za sebe kaže da vjeruje u inteligenciju i snagu mladosti te da je istinski ispunjava rad s mladima.

Kako navode na internetskoj stranici, glavna je misija približiti mladima znanost i tehnologiju na pristupačan i interaktivan način, a uz to i potaknuti maštu te probuditi male istraživače.

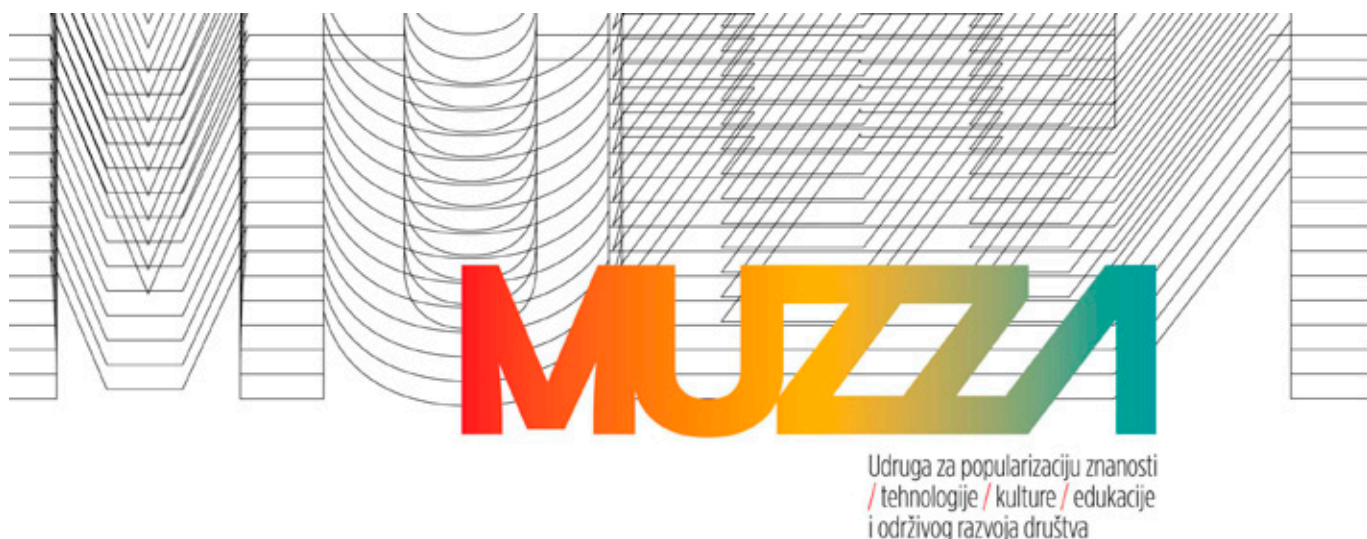
U udruzi planiraju održavanje niza manjih i većih projekata kojima je cilj povezati i *umrežiti* mlade pomoću svijeta znanosti te im omogućiti susret sa znanstvenicima. Udruga MUZZA svoje je aktivnosti namijenila mla-

U udruzi planiraju održavanje niza manjih i većih projekata kojima je cilj povezati i umrežiti mlade pomoću svijeta znanosti te im omogućiti susret sa znanstvenicima.

dima od predškolske do studentske dobi.

Iza sebe imaju i humanitarni projekt *Ruksaci malih istraživača* namijenjen osnovnim školama u Petrinji, Glini i Dvoru na Uni. U tim malim ruksacima nalazila se zbirka knjiga iz prirodnih znanosti namijenjenih djeci viših razreda osnovne škole. Uz tu zbirku u ruksaku se našla i igračka povezana s programiranjem i robotikom kako bi se i na taj način djeca potaknula na kreativnost i maštu. Ruksaci su zamišljeni kao mobilne knjižnice i podrška školama čije su školske knjižnice oštećene u potresu

„Znanost, tehnologija, umjetna inteligencija te robotika pokretačka su snaga razvoja jedne zemlje i njezina gospodarstva, opstanka jedne nacije i budućnosti mladih generacija na ovim prostorima.“ Tim riječima Udruga MUZZA na svojim stranicama želi potaknuti hrvatske mlade na pridruživanje aktivnostima u znanosti, tehnologiji i kulturi te u njima probuditi male istraživače. ■

PRIREDILA:
PAULA MARIJA STIER

U najkraćim crtama...

Iako pandemijska, akademska godina 2020./2021. obilovala je zbivanjima. Kratko spominjemo neka.

Novi pročelnik Odjela za sociologiju

Početak akademske godine 2020./2021. novim je pročelnikom Odjela za sociologiju imenovan izv. prof. dr. sc. Mario Bara.

HKS na potresom pogođenom području

Neposredno nakon razornoga potresa koji je krajem prosinca 2020. pogodio Banovinu, HKS je kroz svoj Fond solidarnosti pomogao stradalim članovima sveučilišne zajednice, kao i ostalim stanovnicima Petrinje, Siska i Gline, i to preko *Caritas* Sisačke biskupije.

Centar za promicanje dobroti ranjivih osoba

Na HKS-u je počeo djelovati Centar za promicanje dobroti ranjivih osoba. Blagoslovio ga je 26. svibnja Veliki kancelar HKS-a kardinal Josip Bozanić. Cilj je Centra prevencija nasilja različitim oblicima edukacija kojima se želi podići svijest i povećati osjetljivost na prepoznavanje nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja te podučiti kako postupati kada se nasilje dogodi, naglasila je voditeljica mr. sc. Marina Šijaković.

Imenovana nova Uprava Sveučilišta

Rektoru HKS-a prof. dr. sc. Željku Tanjiću mandatno razdoblje produženo je do 2024., a Senat HKS-a potvrdio je nove prorektore čija je služba započela 1. listopada 2020. Uz rektora Tanjića Upravu čine: prorektor za međunarodnu suradnju prof. dr. sc. Hrvoje Štefančić, prorektor za organizaciju i poslovanje prof. dr. sc. Gordan Črpić, prorektor za znanost prof. dr. sc. Roberto Antolović te prorektor za nastavu izv. prof. dr. sc. Roko Mišetić.

Međunarodni znanstveni skup „Digital health: ethical, legal and social perspective for a sustainable future“

održan je 9. i 10. prosinca 2020. u organizaciji Laboratorija za etiku digitalnih tehnologija u zdravstvu Digit-Heal HKS-a, uz potporu Hrvatske zaklade za znanost, Ministarstva znanosti i obrazovanja te HKS-a.

Prvi Festival socijalnog

nauka Crkve održan je 12. ožujka pod naslovom „Memorija budućnosti. Ekonomija – inovacije – ekologija“, u organizaciji Katedre za teologiju HKS-a, profesora ekonomskih fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Osijeku, uz suorganizaciju Centra za promicanje socijalnog nauka Crkve HBK.

Prvim doktorom znanosti

HKS-a postao je Metod Šuligoj obranivši 16. travnja doktorsku disertaciju „*Damnatio memoriae*: istarska sjećanja u kontekstu mračnog turizma“, pod mentorstvom prof. dr. sc. Gordana Črpića i komentorstvom izv. prof. dr. sc. Jasne Čurković Nimac.

Međunarodna znanstveno-stručna konferencija

„*Laudato si’ – prema klimatskoj i društvenoj pravdi*“ održana je 4. i 5. lipnja preko platforme Zoom uz sudjelovanje 53 predavača iz Hrvatske, Italije i Njemačke.

Zaposlenici i vanjski suradnici

HKS-a prvi su put zajedno hodočastili u Hrvatsko nacionalno svetište Majke Božje Bistričke 12. srpnja, u zahvalu Nebeskoj Majci za 15 godina postojanja i djelovanja HKS-a te za zajedničku molitvu za potrebe svoje sveučilišne zajednice.

Budi unicath.an* studiraj na Hrvatskom katoličkom sveučilištu

nova je promotivna kampanja HKS-a kojoj je cilj informirati mlade, posebno maturante, o sveučilišnim studijima povijesti, sociologije, psihologije, komunikologije, sestrištva i medicine te ih pozvati da za mjesto svog studiranja odaberu upravo naše Sveučilište.

PROF. DR. SC. DALIBOR KARLOVIĆ, DEKAN MEDICINSKOG
FAKULTETA HRVATSKOGA KATOLIČKOG SVEUČILIŠTA

Inovativni sustav suvremene medicinske izobrazbe

Razgovarali: Ana Carević
i Domagoj Puljizović

Od akademske godine 2021./2022. Hrvatsko katoličko sveučilište bogatije je za još jedan studij, studij medicine. Po čemu se studij medicine na Hrvatskom katoličkom sveučilištu izdvaja od drugih studija medicine u Hrvatskoj, koliko su za njega zainteresirani budući studenti, tko su lica koja će buduće studente obogatiti znanjem, kako društvene mreže i mediji utječu na mlade te kako se oni nose s aktualnom pandemijom koronavirusa za *Kompas* je otkrio prof. dr. sc. Dalibor Karlović, dekan Medicinskoga fakulteta Hrvatskoga katoličkog sveučilišta i predstojnik Klinike za psihijatriju Kliničkoga bolničkog centra „Sestre milosrdnice“ u Zagrebu.

Nedavno je osnovan Medicinski fakultet Hrvatskoga katoličkog sveučilišta i Vi ste izabrani za prvoga obnašatelja dužnosti dekana (a od jeseni i dekana). Kako Vam prolaze ovi prvi dani na novoj funkciji? Kakvi su osjećaji, nadanja? Što očekujete?

Prvi dani prolaze u velikim pripremama za studij. Riječ je o kompleksnom integriranom preddiplomskom i diplomskom studiju u trajanju od šest godina, odnosno 12 semestara. S obzirom na to da je studij kompleksan u njemu sudjeluje i niz stručnjaka koji pokrivaju područja biomedicine i zdravstva, ali i stručnjaka iz društvenih i humanističkih znanosti. Hrvatsko katoličko sveučilište integrirano je sveučilište koje pokriva sva područja koja budući liječnik mora usvojiti da bi mogao dobiti radnu licenciju.

Znanje i iz društveno-humanističkih znanosti

Kada kažete da studij medicine na HKS-u u Hrvatsku nastoji uvesti inovativni sustav suvremene medicinske izobrazbe koji ustraje na razvijanju humanističkih aspekata medicine što pod time mislite?

Studentima medicine nije neophodno isključivo znanje iz prirodnih i biomedicinskih znanosti, već im trebaju i znanja iz društveno-humanističkih znanosti. Budući liječnik treba biti upućen i u određena znanja iz povijesti medicine, sociologije medicine kao i prava. Pri tome usvaja znanja vezana uz regulaciju i organizaciju zdravstva, prava i obveze budućega liječnika te prava pacijenata. Isto tako važno je naglasiti da budući liječnik mora imati i određene komunikacijske vještine i znanja iz psihologije pa su u studij medicine uključeni i nastavnici s Odjela za komunikologiju te Odjela za psihologiju.

S kojim će bolnicama HKS surađivati, a studenti medicine obavljati praksu?

Specifičnost studija medicine jest da se on ne odvija isključivo na sveučilištu. Naime, studij medicine odvija se na kampusu Hrvatskoga katoličkog sveučilišta dok se veliki dio nastave odvija u nastavnim bazama s kojima sveučilište ima potpisan ugovor za suradnju. Za sada je riječ o više od 20 zdravstvenih ustanova u koje se ubrajaju Klinički bolnički centar „Sestre milosrdnice“, Klinička bolnica „Sveti Duh“ i Institut za tumore te niz domova zdravlja u Zagrebu. Međutim, ovaj studij medicine zamišljen je tako da se što više nastave, ovisno o mogućnostima, provodi i u različitim dru-

gim zdravstvenim ustanovama koje su izvan Zagreba. Organiziranje takvog načina nastave bit će velik izazov, ali nastojat ćemo da se što više provodi i u manjim sredinama. Dakle, za sada imamo nešto više od 20 zdravstvenih ustanova s kojima imamo potpisan ugovor o suradnji, a s vremenom ćemo povećavati bazu suradnih ustanova u kojima će studenti obavljati praktični dio nastave.

Je li HKS pozvao i neka poznata lica među profesore?

Svi zaposleni nastavnici i vanjski suradnici zasigurno su u svojoj struci prepoznate osobe. Jednako smo tako još uvijek u procesu stvaranja nastavničkog kadra i baze nastavnika. U godinama koje slijede sigurno ćemo i dalje angažirati poznate i stručne osobe koje će pridonijeti studiju medicine na Hrvatskom katoličkom sveučilištu.

Stigme nema

Možemo li razjasniti stigmama HKS-a i medicine koja se javljala u medijima nakon objave pokretanja studija?

Rekao bih da se više radi o osjećaju da bi takva stigma mogla postojati. Međutim, razgovarajući s kolegama zadnjih mjeseci, mogu vam reći da praktički te stigme nema. Ono što se meni čini, ako je i ima kod nekoga, jest da samo našim radom i obrazovanjem budućih liječnika možemo pokazati koliko je uistinu takva stigma neopravdana. Nemam dojam da se problematizira oko toga.

Koje uvjete učenici moraju ispuniti kako bi upisali studij medicine na HKS-u?

Potrebno je ispuniti nekoliko uvjeta. Od onih standardnih i polaganja

državne mature na višoj razini koja uključuje matematiku, hrvatski i strani jezik te polaganje kemije, fizike i biologije. Osim toga budući studenti medicine trebaju imati i potvrdu nadležnog liječnika školske medicine da su sposobni za studij, a uz to je potrebna i izjava da ne boluju od psihičkih bolesti. Budući studenti također moraju pristupiti motivacijskom intervjuu koji je uobičajen za sve studijske programe na Hrvatskom katoličkom sveučilištu.

Kakav je interes za upis u ovim prvim danima od pokretanja studija?

Popunili smo kvotu, interes je iznenađujuće velik s obzirom na to da smo iz objektivnih okolnosti tek početkom svibnja objavili natječaj. Bez obzira na to imali smo jako velik broj prijavljenih budućih studenata, a svi oni imali su jako dobre uspjehe tijekom srednje

škole i na državnoj maturi. Bilo je 240 prijavljenih maturanata na 40 upisnih mjesta.

Učenje i rad - najbitniji miraz za cijeli život

Koje biste posebnosti studiranja na HKS-u izdvojili kojim biste studente potakli da odaberu baš taj studij medicine?

Ako žele studirati po mentorskom principu, u malim grupama, doživjeti intenzivnu komunikaciju između nastavnika i studenta, ako žele studirati prema modernome kurikulumu, tada je najbolji odabir studij medicine na Hrvatskom katoličkom sveučilištu.

I znanstveno i klinički bavite se psihijatrijom. Kako je situacija s koronavirusom utjecala na društvo, a posebno na mlade?

Za razliku od medijskih istupa većine mojih kolega, dijelim malo drugačije mišljenje. Naime, mislim da je čovjek sa svojim tjelesnim i psihičkim životom biće koje je vrlo prilagodljivo pa se tako može prilagoditi i na novonastalu situaciju. Imam dojam da je malo preuveličan utjecaj ove situacije na psihu čovjeka i psihičko zdravlje. Jasno, čovjek je društveno biće i manjak socijalnih interakcija može utjecati na njegovu psihu, ali ne bih to percipirao do razine da će ostaviti trajne posljedice. Možda je ovo samo jedno iskustvo koje će mlade jednoga dana učiniti boljim, snalažljivijim i jačim ljudima.

Je li, prema Vašemu mišljenju, odlazak psihologu ili psihijatru u Hrvatskoj još uvijek tabu-tema ili su mladi postali otvoreniji?

Nisam stručnjak za psihologiju pa to ne mogu komentirati, a što se tiče odlaska psihijatru to zasigurno ima određenu stigmatu. Međutim, ono što bih rekao iz svog iskustva jest da postoje određeni pojedinci koji se lakše javljaju psihijatru nego što je to bilo prije. Jednako tako mogu reći da ti ljudi dolaze psihijatru zbog različitih problema i očekuju da će psihijatar riješiti njihove životne probleme što je pogrešno mjesto za rješavanje životnih problema. Psihijatar, naime, liječi psihičke bolesti.

Koju ulogu igraju mediji i društvene mreže u utjecaju na mlade i kreiranju njihove slike svijeta i pogleda na sebe i vlastite živote?

Imam dojam da igraju veliku ulogu. Tu se krije i velika opasnost jer se u medijima i na društvenim mrežama pruža jedna slika društva, određenih individualaca, koja kod mladih ljudi može graditi stav ili sliku poželjnog ponašanja i izgleda iza čega se krije velika opasnost jer je riječ o umjetnoj slici. Mislim da bi mladi trebali razvijati kritičko mišljenje prema onomu što vide u medijima i na društvenim mrežama umjesto da to uzimaju zdravo za gotovo.

Za kraj, što biste poručili mladima koji se nalaze na životnoj prekretnici i pred brojnim izazovima u ovim zahtjevnim vremenima?

Mladima bih poručio da uče i da rade jer učenje i rad sigurno su nešto što će biti najbitniji miraz za cijeli život. ■

PREDSTAVLJAMO KLUB STUDENATA ODJELA ZA PSIHOLOGIJU *HEXIS*

Poticaj širenju znanja i ideja

Pišu: **Lara Fiočić i Dora Michelle Ljubetić**

Svi studenti psihologije Hrvatskoga katoličkog sveučilišta od 2019. imaju prigodu zajedno djelovati zahvaljujući službenom početku rada *Hexisa*, kluba studenata psihologije Hrvatskoga katoličkog sveučilišta. Iako su njegove osnivačice Ana Pandžić, Mihaela Ovčar i Vanja Cvijetinović završile studij, klub i dalje djeluje u ostvarivanju svojih ciljeva.

Predsjednica Mirta Gazibarić te potpredsjednica Marta Šelimer i tajnica Ivone Zekan ove su godine odlučile uzeti stvari u svoje ruke i oduprijeti se situaciji izazvanoj pandemijom bolesti COVID-19. Možemo reći da su u tome bile iznimno uspješne.

Noć psihologije

Studiranje psihologije na HKS-u izazovan je proces koji zahtijeva kontinuiranu posvećenost području interesa. Pratiti nova događanja unutar različitih područja psihologije neizostavan je dio obveze pisanja seminarskih i znanstvenih radova tijekom studiranja. Stoga je *Hexis* odlučio dodatno iskoristiti uloženi trud svojih studenata te i ove godine (*online*) organizirati Noć psihologije. Na taj su način studenti mogli široj publici predstaviti svoj rad i saznanja čime *Hexis* ostvaruje jedan od svojih glavnih ciljeva – poticanje širenja znanja i ideja među studentima

„Već drugu godinu zaredom imam priliku biti članica *Hexisa*. Prve godine bila sam u organizacijskom timu, a sada sam u PR-u. Mislim da je to odlična prilika za razvijanje novih vještina, u mom slučaju ove godine – korištenje *Canve* pri izradivanju vizualnog identiteta te razvijanje kreativnosti pri pisanju opisa objava.“

Karla Gale

» ***Hexis* surađuje i s klubovima studenata psihologije drugih sveučilišta u Hrvatskoj predstavljajući Sveučilište i stječući nova poznanstva i iskustva.**

psihologije HKS-a.

Hexis surađuje i s klubovima studenata psihologije drugih sveučilišta u Hrvatskoj predstavljajući Sveučilište i stječući nova poznanstva i iskustva. To

„*Hexis* je super jer omogućuje povezivanje studenata s različitim godina, kao i studenata s različitim fakulteta u Hrvatskoj, a također nudi razne aktivnosti na koje se možemo uključiti i naučiti nešto novo i zanimljivo.“

Petra Solić

se primarno ostvaruje preko *Psihomnije* – krovne udruge studenata psihologije u Hrvatskoj. Zahvaljujući suradnji, neki od članova *Hexisa* s vremenom su postali i članovi *Psihomnije*. Na temelju toga *Hexis* se trudi ostvariti svoj doprinos u povezivanju studenata psihologije iz cijele Hrvatske kroz različite radionice, skupove, pa i (u budućnosti) održavanja predavanja na organiziranim izletima.

Članovi podijeljeni u timove

Što se tiče organizacije rada unutar samog *Hexisa*, kako bi rad bio optimalan, članovi su podijeljeni u timove sa specifičnim zadacima. Tako za sada postoji organizacijski tim, PR tim i logistički tim. Članovi samostalno biraju kojemu timu će se pridružiti na temelju vlastitih interesa, a kako bi se svi upoznali i povezali, ove su godine organizirana i dva *online* kviza. ■

„U *Hexisu* sam tek prvu godinu i žao mi je što se nisam uključila ranije. Dakako da mi se ponekad baš i ne da u dan ispunjen obavezama ugurati još i tu obavezu, mislim da to dođe svakome, ali volim taj osjećaj usredotočenosti koji me obuzme otprilike tri minute nakon što krenem kreirati neku fora objavu za društvene mreže. Razmišljam o tome kako će se objava koju ću ja kreirati svidjeti nekim ljudima, netko će iz nje naučiti nešto što prije nije znao, nekog će potaknuti na djelovanje ili razmišljanje. Osjećam se smisleno u tom trenutku znajući da će moje znanje, pretočeno u komunikaciju preko društvenih mreža, pridonijeti nečijem danu. Zbog tih sam trenutaka član kluba *Hexis*.“

Stjepana Pavelić

ERASMUS+ U VRIJEME PANDEMIJE

„Ne trebamo sad cijeli život podložiti koroni“

FOTO: Privatni album

Iva Puljiz i Anamaria Renić

Istražila: Magdalena Bilkić

Odlazak na studentsku razmjenu, obrazovanje i stjecanje iskustava u drugoj zemlji san su mnogih studenata. *Erasmus+* projekt je na razini Europske unije koji to mladima i omogućava. No, pandemija uzrokovana koronavirusom mnogima je poremetila planove pa su snove o razmjeni ostavili za neka bolja vremena.

➤ Odlazak na razmjenu izazov je sam po sebi, a u novonormalnoj situaciji puno je prepreka koje treba nadići.

Odlazak na razmjenu izazov je sam po sebi, a u *novonormalnoj* situaciji puno je prepreka koje treba nadići. Među rijetkima koji su se odvažili na ovaj korak u trenutnoj situaciji su i studentice s Odjela za komunikologiju Antea Burazin, Iva Puljiz i Anamaria Renić.

„Studiranje barem jedan period u inozemstvu i usavršavanje jezika bili su mi najveća motivacija. Htjela sam obogatiti stručni dio komunikološkog rječnika te upoznati drugu kulturu, iskusiti kakav je studentski život vani i kako je živjeti s ljudima iz drugih kultura“, ističe Antea koja je semestar provela u Budimpešti, na *Pazmany Peter Catholic University, Faculty of Humanities and Social Sciences*.

Iva i Anamaria zajedno su se odlučile za odlazak na razmjenu u Lublin na *Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II*. Budući da su obje iz Zagreba, glavna im je motivacija bila iskusiti studentski život u domu bez roditelja te se na neki način osamostaliti i prihvatiti obveze „samačkog“ života.

Kakav je studentski život u vrijeme pandemije?

Pripreme za *Erasmus+* nikada nisu jednostavne, a prikupljanje papirologije i traženje smještaja muče većinu studenata. No, u vrijeme pandemije i te su stvari manji problem jer, kako ističe Iva, „sve s koronavirusom je poteškoća“, a u njihovu slučaju najveći problem stvarala je organizacija putovanja. Budući da su mnoge avionske, željezničke i autobusne linije ukinute, naše studentice morale su tražiti privatne prijevoze. Uz to, prije polaska morale su se i testirati na koronavirus, a ishod ih je brinuo do zadnjeg trena. Testovi su bili negativni pa su bez brige mogle krenuti na put.

Upoznavanje studenata iz cijeloga svijeta jedna je od bitnijih značajki *Erasmusa*. A kakav je zapravo studentski život u vrijeme pandemije u Budimpešti i Lublinu? „Može se reći da

➤ **Strah od nepoznatog ono je što najviše koči. Ne treba se plašiti i razmišljati previše. Samo treba doći i doživjeti iskustvo. Tako nećete upoznati samo druge, nego i sami sebe“, zaključuje Antea.**

društveni život u Lublinu ne postoji, ali studentski je jači nego ikad“, kaže Anamaria.

Upravo je pandemija omogućila da se studenti u domovima više zbliže. „Ljudi se upoznaju na principu snježne grude. Sretneš nekog na hodniku, upoznaš se i završiš na druženju. Da na snazi nisu stroge mjere i da su kafići otvoreni, ljudi bi puno više bili vani i ne bismo se toliko međusobno družili“, ističe Anamaria.

Obogaćenje na obrazovnoj, osobnoj i društvenoj razini

„Budimpešta je grad kulture, a upravo tog kulturnog sadržaja najviše nedostaje. Mislim da je većina studenata u Budimpeštu došla zbog njene zanimljive povijesti i arhitekture, a sada takvi se sadržaji mogu posjetiti samo uz posebne testove“, ističe Antea. Kao jednu od pozitivnih strana pandemije i *online* nastave ističe spontanost jer nitko nije vezan za jedno konkretno vrijeme i mjesto, a to sa sobom nosi razne neplanske aktivnosti i događaje.

„Budući da smo već dva semestra studirale *online* na našem Sveučilištu, htjele smo vidjeti kako je to negdje drugdje“, ističu Iva i Anamaria. Ono što posebno naglašavaju obje jest postajanje grupa na engleskom jeziku koje su potpuno prilagođene *Erasmus+* studentima, a i svima onima koji žive u Lublinu, a žele studirati na engleskom. „Organizacija nastave i predavanja za ocjenu su 10 od 10 što se tiče kvalitete jezika i komunikacije između profesora i studenata“, naglašava Anamaria.

Kao glavni problem Antea ističe nedostatak interakcije i jezičnu barijeru. Iako *online* nastava ima i puno pozitivnih strana, Iva naglašava da ipak nedostaje iskustvo sveučilišnog života i izravnog kontakta s profesorima te da ništa ne može nadomjestiti nastavu uživo.

Iskustvo studentske razmjene nešto je što se može iskusiti sada i nikad više. Koliko god bilo teško odvažiti se na taj korak, treba imati na umu sve lijepo i korisno što ono nosi sa sobom. Steći iskustvo u drugoj zemlji, slušati profesore s raznih Sveučilišta, upoznati ljude iz različitih zemalja, obogaćuje čovjeka ne samo na obrazovnoj nego i na osobnoj i društvenoj razini.

Iako su Iva i Anamaria na razmjenu došle zajedno, naglašavaju da se ne treba ograničavati drugim ljudima, iako je u paru sve lakše. „Na *Erasmus* većinom svi dolaze kao pojedinci, Iva i ja smo iznimke. Ne treba te biti strah.

Odvaži se sam, to je tvoje iskustvo“, ističe Anamaria.

Iva smatra da je iskustvo razmjene posebno važno za one koji žive i studiraju u istom gradu te naglašava da pandemija ne treba sputavati u ostvarenju snova: „Ne trebamo sad cijeli život podložiti koroni, *Erasmus* omogućava da doživimo nešto novo.“

„Strah od nepoznatog ono je što najviše koči. Ne treba se plašiti i razmišljati previše. Samo treba doći i doživjeti iskustvo. Tako nećete upoznati samo druge, nego i sami sebe“, zaključuje Antea. ■

Foto: Przemysław Adam

Antea Burazin

Crkva sv. Vida

Tamo gdje Njegova milost sjaji posebnim sjajem

S malo snage i mnogo vjere prohodala sam prvu dionicu hrvatske rute *Camino*

**(Puto)piše i fotografira:
Zrinka Planinčić**

Početak dana: skeniranje društvenih mreža, e-pošte, Teams ili posao, laptop i mobitel, bol u leđima, košmar misli i informacija, manja koncentracija i veća dioptrija. Ne, ovo nije scenarij za reklamni materijal za čudotvorne tablete koje poboljšavaju koncentraciju, već svakodnevnica onih koje je zadesio rad i studij od kuće.

Bijeg od ekrana u prirodu

Nema smisla govoriti o tome koliko se život promijenio otkad se svijet bori s koronavirusom. Kada sam prošle godine stajala s kolegama u svečanom togama u predvorju sveučilišne dvorane uoči promocije prvostupnika, zbunjivale su me upute o mjerama predostrožnosti da bi za nekoliko

dana bila proglašena epidemija. I dok su jedni u novim uvjetima nastojali uvesti ili popraviti tjelesnu aktivnost, drugi su trebali potrošiti sav kupljeni kvasac tako da se kruh kao nekad pekao svakog dana.

Ja sam se našla u obje skupine i vikendom od ekrana bježala u prirodu, a u ruksaku sam nosila kruh napravljen po novom receptu. Dok sam upoznavala sve ljepote koje donosi planinarstvo, odlučila sam pomaknuti granice i otići na zahtjevniji put. Moja je želja već dulje vrijeme otići na najpoznatije hodočašće – *Camino de Santiago*, jedan od puteva koji vodi do groba apostola Jakova u španjolskoj Galiciji, no još se nisam osjećala spremnom, a i da jesam, granice su ionako bile zatvorene.

Ipak, kada sam vidjela da je Bratovština sv. Jakova iz Samobora označila prvu rutu *Camino* u Hrvatskoj, i to na

otoku Krku, otoku na kojem sam provodila ljeta i za koji me vežu prekrasna sjećanja, znala sam da trebam pričekati prvo sunčano razdoblje i započeti svoj Put.

Preпусти se!

Zajedno sa sestričnom i prijateljicom uputila sam se na Krk ne znajući što me čeka, s malo brige o tome hoće li me astma, kao i skromna kondicija podržati, no duhovna snaga koja me tjerala da krenem bila je jača od svih nedoumica i neodgovorenih pitanja. Krčki *Camino* osmišljen je da se prolazi sedam dana na nešto više od 150 km dugačkom putu s početnom točkom ispred katedrale u gradu Krku, a posljednja je stanica Kornić, maleno mjesto u blizini Punta.

Budući da sam imala samo četiri slobodna dana, plan je bio proći što

➤ **Nije slučajno da sam se na hodočašće odlučila upravo u najstresnijoj (korona) godini kada se nalazim na raskrižju života i kada moram odlučiti u kojem smjeru želim nastaviti svoj život.**

Oznaka krčkog Camina

više i pokušati prohodati cijeli Put u skraćenoj verziji. Taj se plan već prvoga dana pokazao nemogućim jer je ljepotu staza i znamenitosti koje se nalaze uz rutu šteta zaobilaziti te se bezglavim trčanjem do cilja ne može doživjeti *Camino* u istinskome smislu. Stoga sam se, nakon proživljenih četiri od sedam dana, već za manje od dva tjedna vratila ponovno na Krk kako bih završila hodočašće.

Priroda hrani duh

Reljef otoka Krka i različitost staza oborile su me s nogu. Nevjerojatno je da se na tako malom prostoru isprepliću biseri tolikih prirodnih ljepota i turistička središta. Premda je otok važno turističko odredište, civilizacija nije dobila bitku, no to se može doživjeti samo s ruksakom na leđima i izbjegavanjem glavne prometnice uz koju se reklamiraju restorani, apartmani, kampovi i hoteli. Od krčke katedrale šumskim putevima do šetnica uz plaže na sjeveru otoka i modrozeleng mora iz kojeg izviri znatizeljni dupini prolazi se stazama do najstarijeg otočnog hrasta čije je široke grane nemoguće objumiti fotoapa-

Dan prvi

Jurandvor, sv. Lucija

Iznad Baške

Baška

Crkva sv. Jakova, Kornić

ratom. Prolazi se kraj borovih šuma, divljina gdje stupaju samo gmazovi, ovce i hodočasnici, maslinika iz kojih mještani zagonetno promatraju turiste koji nose gojzerice i lupaju štapovima, polja lavande i smilja te ozbiljne planinarske staze omeđene suhozidima na stijenama koje se nadvijaju nad Baškom i čuvaju kolijevku hrvatskog identiteta, Baščansku ploču. Sve je to dio široke lepeze iskustava koje krčki *Camino* nudi onima koji mu pruže priliku.

Pečati u hodočasničkoj putovnici

Na sukob civilizacije i divljine podsjećaju ostaci krčkih bedema, arheološka naselja, brojne crkvice i kapelice u kojima se skrivaju pečati koje je potrebno skupljati u hodočasničku putovnicu.

Za nagradu svaki hodočasnik na kraju Puta dobiva *Compostelu*, a na hrvatskoj verziji te potvrde stoji simbolični citat Benedikta XVI.: „Otići na hodočašće znači iskoračiti iz samoga sebe, kako bi susreli Boga tamo gdje

Camino oznaka

nam se On otkrio, gdje njegova milost sjaji posebnim sjajem.“

Mnoge su knjige napisane o *Caminu*, a njihovi autori često pišu o tome

kako je Put utjecao na njih. Motivi su *pelegrinosa*, kako se hodočasnike naziva u Španjolskoj, različiti – avantura, traganje za smislom, gubitak bliske osobe, iscjeljenje, slobodno vrijeme, vrijeme za sebe... Nije slučajno da sam se na hodočašće odlučila upravo u najstresnijoj (korona) godini kada se nalazim na raskrižju života i kada moram odlučiti u kojem smjeru želim nastaviti svoj život: moje formalno obrazovanje staje i odlazim na tržište rada na kojemu još uvijek nisam sigurna što želim biti, a itekako znam što želim izbjeći.

Na *Caminu* naučiš važnost šutnje

Premda sam prohodala mali dio u odnosu na one koji hodočaste nekoliko tjedana i mjeseci, shvatila sam da granice doista određuje um, a vjera u sebe gorivo je kojim možeš daleko stići. Na *Caminu* naučiš važnost šutnje i dopustiš mislima da ti šecu po glavi. Izvadiš se iz ladica svakodnevice i resetiraš um. Osluškuješ tijelo. Tvoja je jedina briga to hoćeš li stići do Cilja koji si odredio toga dana.

U rutini koja nam je nametnuta često zaboravljamo zastati i uživati u trenutku, a to daje *Camino* – priliku da, bez obzira na to koliko kilometara prohodao, spoznaš komadić svijeta koji te okružuje i uočiš sitnice koje ti život pruža. ■

➤ **Izvadiš se iz ladica svakodnevice i resetiraš um. Osluškuješ tijelo. Tvoja je jedina briga to hoćeš li stići do Cilja koji si odredio toga dana.**

Ispod krčkog mosta

POKRENUT STUDIJ MEDICINE NA HKS-U

Suvremeni studij ukorijenjen u višestoljetnoj tradiciji

FOTO: Pressfoto - Freepik.com

Piše: Domagoj Puljizović

Medicinski fakultet Hrvatskoga katoličkog sveučilišta, koji svoje prve studente dočekuje u akademskoj godini 2021./2022., nastao je na višestoljetnoj tradiciji obrazovanja budućih liječnika na katoličkim sveučilištima diljem Europe i svijeta. Program integriranoga preddiplomskoga i diplomskoga sveučilišnog studija medicine u trajanju šest godina (12 semestara) Medicinski fakultet Hrvatskoga katoličkog sveučilišta razvio je prema najsuvremenijim konceptima medicinskih kurikula u Europi i svijetu integrirajući osnovna, translacijska i klinička istraživanja. Snažan naglasak stavljen je na usku povezanost između kliničke prakse i znanstveno-istraživačkoga rada, ali i na stjecanje humanističkih znanja, kao i na razvoj komunikacijskih vještina kako bi studenti – budućci liječnici – razvili multidisciplinarnost i uspješno se

prilagodili izazovima tehnološkoga i društvenoga razvoja.

Cilj je studija medicine na Hrvatskome katoličkom sveučilištu formirati školovane liječnike koji će, obavljajući svoju službu, kombinirati profesionalnost, kompetentnost i osjetljivost za čovjeka shvaćajući kompleksnost osobe u njezinoj duhovnoj i materijalnoj cjelovitosti kao i u njezinoj individualnoj i društvenoj dimenziji.

Naučiti kako liječiti bolesna čovjeka

Prvi dekan Medicinskoga fakulteta Hrvatskoga katoličkog sveučilišta prof. dr. sc. Dalibor Karlović istaknuo je kako misija studija medicine na Hrvatskome katoličkom sveučilištu nije naučiti „kako liječiti bolesti, nego kako liječiti bolesna čovjeka“. Rektor Hrvatskoga katoličkog sveučilišta prof. dr. sc. Željko Tanjić za *Hrvatsku radioteleviziju* izjavio je da je

„poslanje katoličkih sveučilišta upravo u duhu Medicinskoga fakulteta, u službi onih koji su u potrebi, u službi onih koji rade na pomoć čovjeku koji je bolestan i u nevolji“. Kao obogaćujući, prisutan i djelatan element medicinskoga i znanstvenoga sveučilišnog obrazovanja i odgoja budućih liječnika koji će služiti čovjeku, rektor Tanjić istaknuo je i kršćansku antropologiju.

Budućim studenticama i studentima Medicinskoga fakulteta Hrvatskoga katoličkog sveučilišta pri natjecanju za upis vrednuje se prosjek svih ocjena iz srednje škole s 10 %, izborni

➤ **Studij je nastao na višestoljetnoj tradiciji obrazovanja budućih liječnika na katoličkim sveučilištima diljem Europe i svijeta.**

dio državne mature Kemija, Fizika i Biologija s 25 % te pristupni intervju s 10 %. Također, obvezno je polaganje A razine Hrvatskoga jezika, Matematike te stranoga jezika. Pristupnicima državljanima zemalja članica Europske unije koji su završili srednje obrazovanje u Europskoj uniji umjesto Hrvatskog jezika priznaje se položen materinski jezik u sklopu njihova vanjsko vrednovanog završnog ispita. Administrativni trošak prijave upisa za integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij medicine na Hrvatskome katoličkom sveučilištu iznosi 250 kuna. Godišnja participacija u troškovima studiranja za studentice i studente Medicinskoga fakulteta Hrvatskoga katoličkog sveučilišta koji su ostvarili pravo upisa od 1. do 40. upisnog mjesta iznosi 300 kuna, dok djelomična participacija u troškovima studiranja iznosi 38 000 kuna godišnje. Upisni kapacitet zasad iznosi 43 mjesta, a uključuje 40 mjesta za državljane Europske unije te po jedno mjesto za strane državljane, pristupnike s pravom prednosti te za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Akademski naziv koji studentice i studenti Medicinskoga fakulteta Hrvatskoga katoličkog sveučilišta stječu završetkom studija jest doktor/doktorica medicine. Jezik izvođenja nastave jest hrvatski, no u slučaju angažmana stranih nastavnika mogući su dijelovi nastave i na engleskome jeziku. Također, određen dio literature za studij medicine na engleskome je jeziku.

Suvremeni trendovi izvođenja nastave

Prateći suvremene trendove izvođenja nastave na području biomedicine i zdravstva, studentice i studenti Medicinskoga fakulteta Hrvatskoga katoličkog sveučilišta svoja će klinička znanja, kao i znanja iz anatomije, histologije, embriologije te radiologije stjecati i usavršavati koristeći *Anatome*, virtualni disekcijski stol s ekranom osjetljivim na dodir, koji prikazuje potpuno digitalizirani anatomski preparat ljudskoga tijela u prirodnoj veličini. Hrvatsko katoličko sveučilište pionir je među visokoškolskim ustanovama u korištenju *Anatome* stola, idealnoga nastavnog pomagala i za sve kirurške struke kao i za druge struke u kojima je neophodno iznimno poznavanje građe ljudskoga tijela. Također, u računalu, koje je sastavni dio stola, nalaze se brojni klinički slu-

čajevi popraćeni RTG, CT i MR slikama koje je moguće prilagođavati i nadopunjavati što stol čini važnim i u nastavi radiologije.

Brojne suradne ustanove

Nastava medicine osim na kampusu Hrvatskoga katoličkog sveučilišta u Ilici 242 izvodit će se i u više zdravstvenih ustanova s kojima je Sveučilište potpisalo sporazum o suradnji, a ta je mreža suradnih zdravstvenih ustanova u stalnom postupku proširivanja. Na popisu su, uz zagrebački Klinički bolnički centar „Sestre Milosrdnice” i kliničke bolnice „Sveti Duh”, „Dubrava”, Klinika za dječje bolesti „Zagreb” te Klinika za infektivne bolesti „Fran Mihaljević”. Nadalje, opće bolnice u Karlovcu, Koprivnici, Bjelovaru, Gospiću, Varaždinu, Sisku, Šibeniku, Požegi, Slavanskom Brodu te Zadru. Na popisu specijalnih bolnica nalazi se i cernička Specijalna bolnica za psihijatriju i palijativnu njegu „Sveti Rafael Strmac”, Dječja bolnica „Srebrnjak”, Specijalna bolnica za zaštitu djece s neurorazvojnim i motoričkim smetnjama, Specijalna bolnica za plućne bolesti, Psihijatrijska bolnica „Ugljan” te Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju „Varaždinske Toplice”. Od ostalih zdravstvenih ustanova na popisu su Hrvatski zavod za hitnu medicinu, Dom za starije osobe „Sveti Josip Zagreb”, domovi zdravlja Zagreb - Centar i MUP, Centar za rehabilitaciju „Zagreb”, Nastavni zavod za javno zdravstvo „Andrija Štampar”, Lječilište „Topusko” kao i Poliklinika za zaštitu djece i mladih grada Zagreba. Privatne zdravstvene institucije u kojima će se izvoditi nastava za studentice i studente Me-

dicinskog fakulteta Hrvatskog katoličkog sveučilišta su Rodilište i poliklinika „Podobnik”, Poliklinika „Aviva” te Institucija za njegu u kući - „Medialis”. Studenti medicine na Hrvatskome katoličkom sveučilištu znanstveno-istraživačke vještine usavršavat će

➤ **Cilj je studija medicine na Hrvatskome katoličkom sveučilištu formirati školovane liječnike koji će, obavljajući svoju službu, kombinirati profesionalnost, kompetentnost i osjetljivost za čovjeka shvaćajući kompleksnost osobe u njezinoj duhovnoj i materijalnoj cjelovitosti kao i u njezinoj individualnoj i društvenoj dimenziji.**

u najvećem hrvatskom znanstveno-istraživačkom centru – Institutu „Ruđer Bošković” te u znanstveno-istraživačkoj instituciji „Fidelta”. Plan je studentice i studente Medicinskoga fakulteta Hrvatskoga katoličkog sveučilišta postupno uvoditi u klinički rad od druge godine studija.

Svoje prve studente Medicinski fakultet Hrvatskoga katoličkog sveučilišta dočekat će 27. rujna na svečanom akademskom činu povodom početka prve akademske godine. ■

ŠTO KAŽU STUDENTI O ONLINE NASTAVI?

Na predavanje – uz *laptop*!

Istražuju: Martina Dužnović i Ana Krištic

Države diljem svijeta bore se s pandemijom konoravirusa već više od godinu dana. Poseban je izazov u ovim vremenima organiziranje nastave i predavanja koja su se prije pandemije izvodila uživo. S pojavom virusa škole i fakulteti preselili su se u internetski – *online* svijet. Podijeljena su mišljenja oko *online* nastave, stoga je potrebno predstaviti stajališta i iskustva samih studenata.

Odlična ili – nužno zlo?

„Mislim da je *online* nastava odlična jer je pandemija i ovako je smanjena mogućnost da se zarazim i ugrozim ljude oko sebe. Bolje da smo *online*, nego da moramo u predavaonici sjediti nekoliko sati s maskama na licu“, kazala je Ana Krišto, studentica prve godine predškolskog odgoja na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu.

Da je nastava na daljinu „nužno zlo na koje smo se morali naviknuti i može samo u maloj mjeri supstituirati pravu nastavu“ smatra Jakov Blagojević koji studira povijest na Hrvatskom katoličkom sveučilištu (HKS). S njim mišljenje dijeli i Petra Merle, studentica četvrte godine Ekonomskog fakulteta u Zagrebu. Petra smatra kako je „to opcija koja se koristi iz nužde, kada ne postoji ni jedno bolje rješenje.“

Prednosti i nedostaci

Kao i sve u životu i *online* studiranje ima nekih svojih prednosti, ali i nedostataka. S tim se slaže i student prve godine Odjela za komunikologiju HKS-a Vid Belčić te dodaje da su se svi profesori i studenti odlično prilagodili nastavi na daljinu pa su na taj način kvalitetu predavanja približili onoj uživo.

Najočiglednija prednost ušteda je vremena, a najveći nedostatak manjak

socijalizacije. „Prednosti *online* nastave zasigurno su najviše osjetile kolegice koji dolaze iz drugih gradova jer predavanja mogu svakodnevno pratiti od kuće,“ istaknuo je Vid. Ani se pak sviđa što ima više vremena za sebe, za obitelj i druženje s prijateljima, dok Petra naglašava kako gubi manje vremena i novaca na prijevoz do fakulteta i tako štedi vrijeme za ostale obveze.

Ana i Vid brućosi su i svoje kolegice nisu imali prilike upoznati. Dok Ana kao najveći minus ističe „to što ne mogu stvoriti dublja poznanstva i prijateljstva, sve se odvija preko mobitela. Nema ni izlazaka ni druženja jer nismo imali priliku kliknuti kao ekipa“, Vid kaže da su se na samom početku upoznali „i u to malo vremena doista zblížili“ te se trude održati kontakt i u vrijeme *online* nastave.

Petra je imala tu sreću da je svoje studiranje započela u uobičajenim uvjetima pa naglašava druge probleme, kao što su manjak koncentracije,

prepisivanje i dodatni uvjeti tijekom kolokvija.

Ovisnost o tehnologiji

S prelaskom na *online* nastavu studenti su se morali prilagoditi i na tehničke uvjete na koje baš i ne mogu utjecati, poput dobre internetske veze. Tako profesori umjesto izlika „ispričavam se, kasnio mi je vlak“, sada slušaju „stekao mi je internet, oprostite što kasnim“. Osim na kašnjenje, dobar internet i odgovarajući *laptop* mogu utjecati i na studentski uspjeh: „Internet i

od nedostataka *online* nastave. Sve su prednosti *online* nastave kratkoročne naravi i dugoročno dovode do sveopće lijenosti.“

Ana, budući da za drugo ni ne zna, čvrsto zagovara *online* nastavu i kaže da bi odabrala *online* nastavu jer ne mora putovati i trošiti novce, ne kasni, nema rupa u rasporedu. Petra, Jakov i Vid složno biraju nastavu uživo zbog kvalitete rada i interakcije između studenata i profesora.

Što se tiče socijalnog povezivanja, djevojke se vode onom „Tko

ranje kvalitete, proveo istraživanje među studentima i nastavnicima. Rezultati su pokazali da 60 % studenata preferira nastavu na sveučilištu, a od ispitanih nastavnika čak 91 %.

One koji daju prednost nastavi uživo Miloš je nazvao *sveučilištarci*, a ljubitelje *online* nastave *daljinci* te na taj način utisnuo dodatni autorski doprinos istraživanju. *Sveučilištarci* su dali prednost klasičnim predavanjima zbog društvenog aspekta sveučilišnog života i bolje komunikacije s nastavnicima. Da lakše organiziraju vrijeme, imaju bolje uvjete za rad i općenito se osjećaju ugodnije, naveli su *daljinci*.

Nastavnici su pod prednostima rada na sveučilištu naveli bolju komunikaciju s drugim nastavnicima, ali i da se općenito osjećaju ugodnije u izravnom kontaktu sa studentima. Također su istaknuli da nastava na daljinu zahtijeva puno veću dostupnost studentima. Oni koji smatraju *online* nastavu boljom, kažu da uz nju lakše organiziraju vrijeme i brže rade. Ipak, da ni jednu nastavnu aktivnost ubuduće ne treba održavati na daljinu, smatra više od polovice ispitanih nastavnika.

Složni su i studenti i nastavnici da su službe sveučilišta i organizacija jako dobro postavili temelje *online* nastave i da su se poteškoće zajedničkim trudom vrlo brzo rješavale. Svima najviše nedostaju neformalne dimenzije Sveučilišta u obliku druženja i jedinstvenosti nastave „licem u lice“. ■

➤ Kao i sve u životu i *online* studiranje ima nekih svojih prednosti, ali i nedostataka. Najočiglednija prednost ušteda je vremena, a najveći nedostatak manjak socijalizacije.

laptop nisu me do sada iznevjerili, ali to stvarno može biti veliki problem. Ispiti su sami po sebi stresni, a ovako su još i više jer na naš uspjeh utječu i vanjski faktori koje ne možemo kontrolirati, poput toga hoće li se internetska veza prekinuti tijekom ispita, a onda sav trud pada u vodu“, istaknula je Petra.

Jakov svoje nezadovoljstvo novim oblikom studiranja iskazuje kao „nedostatak pravog, funkcionalnog i dinamičnog akademskog dijaloga koji čini samu srž i smisao sveučilišnog života“ te dodaje: „Puna ovisnost o nepredvidivoj tehnologiji, eksponencijalni rast akademske dekadencije i prilika za neetičko ponašanje još su neki

želi nešto učiniti – nađe način, tko ne želi – nađe opravdanje“. Ana kaže kako se ne osjeća usamljeno jer ima prijatelje izvan fakulteta i s njima se normalno druži, a s kolegama se čuje mobitelom i tako održavaju kontakt. Petra dodaje kako uspijeva održati poznanstva koja je stekla uživo: „Naravno u manjoj mjeri se družimo, ali tu i tamo odemo na kavu. S kim hoćeš održati kontakt, održat ćeš.“

Većina preferira kontaktnu nastavu

O nastavi na daljinu na Hrvatskom katoličkom sveučilištu prošle je godine Damir Miloš iz Odjela za osigu-

Kako pametno upravljati osobnim financijama?

O financijskoj pismenosti i njezinoj važnosti u studentskom životu govori viceguverner Hrvatske narodne banke doc. dr. sc. Roman Šubić.

Razgovarala: Klara Malnar

Prošla je godina u samo nekoliko mjeseci na vidjelo pogurala ono na što financijski stručnjaci upozoravaju već godinama – važnost financijske pismenosti. S obzirom na to da su mladi najranjiviji kada je riječ o upravljanju osobnim financijama, odlučili smo o toj temi razgovarati s viceguvernerom Hrvatske narodne banke doc. dr. sc. Romanom Šubićem koji je ujedno i nositelj kolegija *Upravljanje osobnim financijama* na Hrvatskom katoličkom sveučilištu.

Godine 2019. predstavili ste rezultate istraživanja financijske pismenosti mladih u Hrvatskoj koje je pokazalo da je financijska pismenost mladih relativno niska. Možete li nam reći nešto o mjerama koje se poduzimaju kako bi se poboljšala financijska pismenost mladih?

Istraživanje o financijskoj pismenosti mladih proveli smo 2018., a financiralo ga je Hrvatsko katoličko sveučilište. Upravo su mladi prepoznati kao skupina koja ima najviše problema s financijskom pismenošću. Tada smo procijenili da je razina financijske pismenosti mladih negdje između školske ocijene dva i tri, što je poprilično nisko. Više informacija o samom istraživanju moguće je pronaći u brošuri na stranicama HKS-a.

Što se tiče mjera, poduzele su se neke aktivnosti kako na razini HKS-a, tako i na razini dijela društvene zajednice. Na HKS-u pokrenuli smo kolegij *Upravljanje osobnim financijama* koji svake godine upisuju studenti diplomskog studija sociologije i komunikologije, imajući mogućnost stjecanja osnovnih znanja iz financija i razvijanja navika koje će ih onda obogatiti i dati im bolju podlogu za donošenje budućih životnih odluka.

Osim toga, na razini Hrvatske poduzimaju se i neke druge aktivnosti. Sličan kolegij održava se i na Ekonom-

skom fakultetu u Zagrebu te postoje druge aktivnosti koje provode Hrvatska narodna banka, HANFA, HUB i Ministarstvo financija.

Treba raditi s mladima

Dakle, na cjelokupnoj se nacionalnoj razini poduzimaju raznolike mjere, ali ovakvih znanstvenih istraživanja usmjerenih na mlade do sada nije bilo. Postojala su istraživanja općenito o financijskoj pismenosti iz 2015. i 2019. koja su provedena na cjelokupnoj populaciji i rezultati su pokazali da je u međuvremenu došlo do poboljšanja razine financijske pismenosti, no i dalje je to nažalost samo blago poboljšanje. U tom dijelu postoji mnogo prostora za napredak i smatramo da posebno treba raditi s mladima, bilo kroz neki oblik predmeta u srednjoj školi ili radom sa studentima što ovdje na našem Sveučilištu i činimo. Također, to se može postići i organiziranjem javnih predavanja i tribina s gostima iz prakse.

Mislite li da su u ovom turbulentnom razdoblju mladi osvijestili važnost

upravljanja osobnim financijama i hoće li na kraju pandemija imati pozitivan utjecaj na financijsku pismenost građana?

Pandemija je još više pokazala koliko su zapravo ljudi u problemu s upravljanjem osobnim financijama te da smo nespremni u akumuliranju sredstava za „crne dane“ ponajprije s aspekta likvidnosti. Naime, međunarodno istraživanje pokazalo je da ljudi ne mogu izdržati više od dva mjeseca sa svojim „crnim fondom“. Mi u Hrvatskoj u tome prednjačimo u negativnom smislu jer smo jedna od dviju zemalja koje su najpogođenije nespremnosti za podmirivanje izvanrednih izdataka. U slučaju da izgube posao ili da dođe do osobnih rizika, izvanrednih troškova, bolesti ili pak potresa, Hrvati nisu u mogućnosti prebroditi nepredviđene situacije u prosjeku dulje od dva mjeseca. To je u suprotnosti s teorijskim postavkama o kumuliranom fondu osobne štednje koje sugeriraju da bismo, bez dodatnih priljeva, trebali imati dovoljno ušteđenih sredstava za život za minimalno tri mjeseca, a u najboljoj situaciji za šest mjeseci pokriva redovnih rashoda.

Koje su najčešće greške koje mladi rade upravljajući osobnim financijama i kako ih izbjeći? Postoje li neki trikovi?

Prije svega, rekao bih da kod mladih ne postoji dovoljno razvijena svijest o vođenju kućnog budžeta. To podrazumijeva da barem okvirno znamo koje mjesečne izdatke imamo, te kako bismo trebali ravnomjerno raspodijeliti kroz čitav mjesec prihod koji steknemo od roditelja, stipendija ili studentskih poslova. Mladi često kupnji pristupaju impulzivno i ne razlikuju potrebu od želja, a to ih kasnije primorava da se dodatno zadužuju, ulaze u minuse ili posuđuju novac. Racionalnost u donošenju odluka tu je jako bitna, kako sada kod studentskog budžeta tako i u budućnosti jednog dana kod obiteljskog.

Što se tiče budžeta, najbitnije je krenuti, a zatim malo po malo prilagođavati planiranje primitaka i izdataka kako vam najviše odgovara – netko će upisivati svoje navike potrošnje u mobitel, netko će voditi *Excel* tablicu o svojim financijama, netko će bilježiti na papir, ali najvažnije je da osvijestimo važnost financijskog planiranja i budžetskih ograničenja. Budžet nam ustvari otvara nove šanse te ga zato vode i razni pojedinci, tvrtke i države, pa zašto ga ne bismo vodili i mi.

Ovdje bih spomenuo i zanimljivo istraživanje među studentima u kojem su tijekom predavanja trebali procijeniti koliko u tom trenutku imaju novaca u novčaniku a da ne pogledaju. Ta su istraživanja redovito pokazivala da se studenti uglavnom precjenjuju u odnosu na točan iznos koji stvarno imaju. Također je važno razvijati svijest o situacijama u kojima imamo viškove sredstava i prepoznavati mogućnosti diversifikacije ulaganja. Dakle, valja znati, premda nisu svi studenti ekonomisti, da nije jedina opcija štednja u banci, već da postoje različiti oblici nebankarskih ulaganja. Isto tako, kada imamo manjkove, što je češći slučaj, moramo znati kako te „rupe“ u kućnom proračunu „zakrpati“. Što se tiče trikova, postoje neki koji su čisto psihološke naravi. Na primjer, zvuči bezazleno, ali studenti psihologije možda će bolje razumjeti da nije poželjno ići u trgovinu kada smo gladni jer su veće šanse da ćemo više napuniti košaricu, nego kada idemo siti. Zatim često nailazimo na manipulacije trgovaca kojima nas privlače da je određeni proizvod predodređen samo za nas pa smo u konačnici navodnom uštedom na sniženjima uvjereni da smo dobro prošli. No, je li nam ta kupnja uistinu bila potrebna?

Neki stručnjaci kažu da je najbolje vrijeme za početak investiranja – jučer. Slažete li se s time?

Prije svega ne treba juriti s investicijama prije negoli steknemo neka osnovna znanja o investiranju jer si tako možemo nanijeti više štete negoli koristiti. Prvo treba dostići određenu razinu financijske pismenosti, onda procijeniti koji su to sve financijski instrumenti, proizvodi i usluge koji nam se nude i onda ovisno o našim sklonostima rizicima (veća averzija ili s druge strane sklonost prema riziku) odabiremo za nas prilagođeni proizvod ili

uslugu na tržištu. Netko tko je sklon većem riziku uložiti će, primjerice, u dionicu neke brzorastuće kompanije, a netko tko je konzervativniji ulagač bit će sasvim zadovoljan sa štednjom u banci.

Je li najbolje vrijeme za ulaganje bilo jučer? Odgovor je ne jer ako nemamo dovoljno znanja radilo bi se o čistom špekulativnom ulaganju sličnom kockaru koji je vođen emocijama, a ne znanjem. Tržište kapitala često je strukturirano tako da u slučaju rasta cijena jedne dionice pojedinac koji je pret hodno kupio tu dionicu zaradi, a drugi koji ju je ranije prodao izgubi pa se bogatstvo tako seli između ulagača. Ovdje trebamo biti oprezni i ne nasjedati na neke lake zarade zbog navodnog su-

➤ Pandemija je još više pokazala koliko su zapravo ljudi u problemu s upravljanjem osobnim financijama te da smo nespemni u akumuliranju sredstava za „crne dane“.

bjektivnog osjećaja da će tržište porasti.

Mladi ljudi imaju više vremena pred sobom, vremena za investiranje, pa čak i po sistemu pokušaja i pogreške. Za početak mogu steći dojam koja je za njih najbolja struktura ulaganja i rizika. Ono što ja volim reći studentima jest da nikada nije prerano pokušati ući na tržište kapitala s malim investicijama. Prinos, primjerice u investicijskom fondu, koji je 10 % na godišnjoj razini, na vaših uloženih 1000 kuna donijet će vam „samo“ 100 kuna, ali bi vas trebao razveseliti kao i nekog tko je uložio milijun kuna. Bitno je reći da se malo pomalo stječe navika rada i zarađivanja te zato treba razvijati sklonost donošenja svjesnih i razboritih financijskih odluka. Nitko nije postao bogataš preko noći, što možemo vidjeti i prema najpoznatijim investitorima koji su malo pomalo ulagali, a u prilog govori i izreka „Najteže je steći svoj prvi milijun“.

Što biste savjetovali mladima koji investiranje poistovjećuju s kockanjem te koje bi „uvjete“ mlada osoba trebala ostvariti da krene investirati? Kako uopće krenuti?

Razlika između investiranja i kockanja u tome je što kod investiranja trebamo imati određenu razinu znanja dok se kod kockanja radi o velikoj neizvjesnosti i ne možemo točno procjenjivati koji će biti ishod. Kod investiranja možemo s određenom razinom znanja predvidjeti hoće li tržište reagirati s rastom ili padom cijena dionica. Za potencijalne investitore korisno je znati onu staru krilaticu: „Ne stavljam sva jaja u istu košaru.“ Dakle, trebamo raditi na diverzifikaciji naših ulaganja. Točnije, koliko god da smo sigurni da će nam neka naša investicija donijeti jako dobar povrat, dobro je da ne stavljamo sav novac, sav kapital u tu jednu investiciju jer uvijek postoji rizik. Ne postoji nerizična investicija. Zato kapital uvijek trebamo raspodijeliti ili raspršiti na više različitih investicija da na temelju toga budemo sigurni da ćemo i u slučaju nekog manjeg gubitka na drugim mjestima nešto zaraditi. Još jedno zlatno pravilo ulaganja jest da ne ulažemo iz svojih mjesečnih primanja koja su nam potrebna za redovne troškove života nego iz suviškova. Tako čak i ako izgubimo, znamo da nećemo ostati na prosjačkom štapu.

Zadnjih godina kriptovalutama je eksplodirala popularnost. Koji biste savjet dali mladima koji žele ili već jesu uložili u kriptovalute?

Moj bi savjet prije svega bio da treba biti oprezan jer trenutno stanje visokih cijena na tržištu kriptovaluta nije zalag da će te cijene i dalje rasti. Odnosno, nitko ne može predvidjeti da opet neće doći do naglog pada. To nije tip investicije koja se može ostaviti da stoji i da o njoj ne moramo razmišljati, već zahtijeva svakodnevno pomno praćenje. I u ovom je slučaju važno steći visoku razinu financijske pismenosti, a kao što vidimo, posebice u Hrvatskoj, ta razina općenito govoreći nije dovoljno visoka. Tako da zasad razmišljanje o nekim brzim zaradama preko suvremenih ulaganja kao što su kriptovalute, što se mene tiče, nešto je oko čega treba biti jako oprezan. Ne treba biti naivan. Mladi se ne bi trebali zalijetati u nešto što zasad niti ekonomskim stručnjacima nije previše poznato prije svega zato što temelji za investicije u kriptovalute nisu isti kao što su oni za dionice, investicijske fondove ili štednju. Kriptovalute su podložne velikim oscilacijama pa se može dogoditi da preko noći izgubite ono što ste uložili. ■

Wolfwalkers - priča o prijateljstvu prirode i čovjeka

Recenzirao: Domagoj Puljizović

Udoba prevlasti računalno-generiranoga animiranog filma nasataloga u okviru velikih filmskih studija ljubitelji sedme umjetnosti aktivno tragaju za manjim, intimnijim filmskim ostvarenjima počesto žudeći za neko prisutnijom tradicionalnom animacijom.

Neupitnu vrijednost (pa i nužnost) tradicionalne animacije potvrđuje *Wolfwalkers* (2020) ručno crtana, fantastična avantura irskoga studija za animaciju *Cartoon Saloon* nastala u suradnji s luksemburškom filmskom tvrtkom *Melusine Productions* u režiji Tomma Moorea i Rossa Stewarta. *Wolfwalkers* je premijerno prikazan na 45. Međunarodnom filmskom festivalu u Torontu prošle godine, a digitalno je dostupan preko *video on demand* usluge *Apple TV+*. Stekao je naklonost kritičara što uz ostala priznanja potvrđuje i nominacija u kategoriji *Najbolji animirani film* na ovogodišnjoj 93. dodjeli *Oscara*.

Treći je to i posljednji dio Mooreove animirane trilogije inspirirane irskim folklorom koju čine i filmovi *The Secret of Kells* te *Song of the Sea*.

Maštovit spoj povijesti i folklor

Irski grad Kilkenny u kojemu je smještena radnja *Wolfwalkers* (danas sjedište *Cartoon Saloon*) završio je pod upravom engleskih doseljenika zbog brutalne kolonizacije Irske koju je u 17. stoljeću proveo engleski državnik Oliver Cromwell.

Upravo je Cromwell poslužio autorima filma kao glavna inspiracija za lik antagonista – puritanskoga tiranina Lorda Protectora (Simon McBurney). Doselivši iz Engleske u Irsku s kćerkom Robyn (Honor Kneafsey), lovac Bill Goodfellowe (Sean Bean) po zapovijedi Lorda Protectora mora po-

biti sve vukove koji žive u šumi izvan gradskih zidina i predstavljaju prijetnju za stanovništvo Kilkennyja. Buntovna Robyn, koja želi postati lovac baš poput oca, odluta u šumu u kojoj upozna Mebh Óg MacTíre (Eva Whittaker), divlju djevojku koja živi s čoprom vukova dok čeka svoju nestalu majku Moll (Maria Doyle Kennedy).

Važnu ulogu u filmu zauzima odnos prema drugome.

Robyn i Mebh postaju prijateljice te Robyn ubrzo shvati da dijeli više zajedničkoga sa šumskim svijetom negoli sa stanovnicima Kilkennyja. Njezin se odnos s ocem rapidno pogorša kada Robyn postane dio čopora koji Bill mora istrijebiti.

Vizualni dizajn filma odiše estetikom vitraža počivajući na kontrastu valovitih i ravnih linija, grada i šume, civilizacije i divljine. Moore uranja publiku u raskošno obojen svijet prirode već prvim kadrom filma i postavlja ga u kontrast s urbanim okruženjem oskudnijega kolorita.

Uz vizualnu komponentu za atmosferu *Wolfwalkers* zaslužna je glazba koju, kao i za prethodna dva filma Mooreove animirane trilogije inspirirane irskim folklorom, potpisuju francuski skladatelj Bruno Coulais te irska folklorna glazbena skupina *Kíla*. Pjesma *Running with the Wolves* iz 2015. norveške kantautorice Aurore u osvježenu ruhu postala je zaštitni znak *Wolfwalkers*.

Empatija, tolerancija i dijalog u fokusu

Važnu ulogu u filmu zauzima odnos prema drugome. Na temelju različitih odluka i postupaka likova u filmu publika može prepoznati dva smjera postupanja prema drukčijemu od nas – jedan je zatiranje tuđe životne okoline inzistirajući na vlastitim načelima življenja, a drugi je iskazivanje želje za međusobnim suglasjem i upoznavanje tuđih posebitosti.

U tome kontekstu značajnu simboliku u *Wolfwalkers* (kao i u ostatku Mooreove animirane trilogije) nosi kružna kompozicija unutar pojedinih kadrova koja implicitno sugerira univerzalnost i harmoničnost koja spaja čovječanstvo i prirodu te nadraža različitosti.

Osim što film odašilje snažnu ekološku poruku te prikazuje destruktivnost ksenofobije, upozorava i na opasnost vjerskoga fundamentalizma koji je u opreci s razvitkom empatije i tolerancije kod pojedinca kao i s mogućnošću međukulturalnoga dijaloga. ■

Kako je *Rona* promijenila dejtanje?

Piše: Tomislav Kučina

Dok su svi razgovarali o zdravlju, mjerama i ostalim temama koje dolaze prirodno, neki si nisu mogli pomoći a da se ne zapitaju – dobro, pa kako *dejtati* u vrijeme pandemije? Možda ovaj dio svakodnevice nije prva stvar na koju bi netko pomislio u razgovoru o utjecaju pandemije, no radi se o segmentu koji je bitan velikome broju ljudi, a naročito mladima. Dok je zatvaranje otuđilo ljudski kontakt i mogućnost (ili želju) za izlascima na spojeve, otvorilo je novu priliku – priliku za razgovor. Ne samo da je COVID-19 prisilio ljude na razgovor već ih je potaknuo da taj razgovor od samih početaka bude iskren.

Zatvaranje je imalo velik utjecaj na osjećaj samoće

Očito je da je zatvaranje imalo velik utjecaj na osjećaj samoće te rastuću želju za upoznavanjem novih ljudi i druženjem na jedini način na koji je to tada bilo moguće – virtualno. To su prepoznale i aplikacije za upoznavanje koje su redom izbacivale nove mogućnosti, poput internetskih događaja, *speed datinga*, savjetovanja i ostalih aktivnosti koje uključuju fizičku udaljenost. Teško je ne primijetiti da je internetskim platformama pandemija dala vjetar u leđa i vinula ih u financijske visine. Zato i ne čudi da su činili sve kako bi se njihovo ko-

rištenje, a time i internetsko upoznavanje, učinili ugodnim i poželjnim korisničkim iskustvom.

Međutim, ono što je pandemija stvorila, a što bi se dogodilo u svakom slučaju, jest otvaranje novih tema za razgovor. Dosadni „Kako si?“ sad je postao „Nego, reci mi koji je recept za kruh od banane tebi uspio?“. Pitanje „Cijepljen?“ uskoro je postalo novi „Što ima?“, kao i jedan od uvjeta za nastavljavanje komunikacije uživo.

Pandemija se pobrinula i za ono što većini edukacija u školama nije pošlo za rukom. Mladi su počeli sve više paziti na to koje ljude s interneta upoznavaju. Možda to nije bilo iz istih razloga

designed by freepik

FOTO: Designed by pilsuperstar / freepik

➤ Ne samo da je COVID-19 prisilio ljude na razgovor već ih je potaknuo da taj razgovor od samih početaka bude iskren.

zbog kojih nas upozoravaju da trebamo biti oprezniji, ali dogodilo se. Svakodnevna druženja, kao ni česti izlasci, nisu bili opcija. To je dovelo do pome selekcije toga s kime izaći, čemu je neophodno morao prethoditi razgovor.

Koronavirus je bio tema svakome (kao da danas nije), ali i poticaj za bolje i dublje upoznavanje ljudi prije nego što se ono nastavi uživo. Mogli bismo reći i da je *Rona* vratila važnost razgovora u svijet *dejtanja*. Dok je tehnologija pokazala koliko smo daleko došli i koje nam nove mogućnosti daje, pandemija nas je vratila na osnovne postavke i omogućila genzerima i milenijalcima da se prisjete (ili prvi put dožive!) što je to pravo upoznavanje.

Bilo kako bilo, pandemija i tehnologija pokazali su da u svijetu *dejtanja* funkcioniraju kao čokolada i avokado – u teoriji ne zvuče dobro, ali jednostavno idu zajedno. Koliko su kvalitetni odnosi nastali u ovom razdoblju, tek ćemo saznati, ali jedno je sigurno – pomogli su onda kada je bilo najteže. ■

FOTO: lookstudio - freepik.com

Organizacija događanja tijekom pandemije koronavirusa

Istražile: Tena Pavičić i Lucija Budinski

Pandemija koronavirusa obilježila je 2020., a sad je već sigurno da će obilježiti i čitavu 2021. unijevši mnoge promjene u naše živote, kako privatne tako i poslovne. Epidemiološke mjere mijenjale su se u skladu s brojem oboljelih i mnoga su događanja morala biti odgođena zbog zabrane okupljanja većeg broja ljudi. Međutim, u današnje je vrijeme tehnologija toliko napredovala da su se konferencije, kongresi, natjecanja, ceremonije i ostala događanja počela održavati na različitim digitalnim platformama. Mnogi organizatori nisu dopustili da ih pandemija spriječi u radu i prenošenju znanja, kulture i zabave pa su promijenili koncept organizacije događanja.

Iako se ljudi rado prisjećaju vremena prije pojave pandemije u kojem fizička distanca nije bila obvezna, mnogi od njih pronalaze i pozitivne strane virtualnih okupljanja jer ona nisu prostorno ograničena pa je tako omogućeno istovremeno okupljanje ljudi iz različitih krajeva svijeta, i to iz udobnosti vlastitog doma ili ureda.

U nastavku slijedi prikaz nekoliko događanja koja su se uspješno održala na daljinu i privukla mnoge sudionike, ali i onih koji su poput svojevrstnih „pionirskih pokušaja“ održani uživo kao put povratka k staronormalnom.

Dani medijske pismenosti

Budući da smo svakodnevno izloženi brojnim medijskim sadržajima, medijska pismenost danas je vrlo važna tema, a poseban naglasak stavlja

se na obrazovanje djece i mladih. Razvijanje kritičkog mišljenja pomaže u shvaćanju medijskih sadržaja i prepoznavanju senzacionalizma, lažnih vijesti, neprimjerenog sadržaja itd., a upravo je to bio i cilj trećih Dana medijske pismenosti koje su organizirali Agencija za elektroničke medije i Ured UNICEF-a za Hrvatsku u suradnji s brojnim partnerima. Iako je održavanje bilo planirano od 30. ožujka do 5. travnja, većina je organizatora, poput učitelja, odgajatelja i knjižničara u skladu s epidemiološkim mjerama svoje radionice, predavanja, diskusije i filmske projekcije održala na digitalnim platformama ili uživo od kraja veljače do sredine lipnja. U sklopu Dana medijske pismenosti organizirane su radionice „Djeca upoznaju medije“ i filmski natječaj za mlade „Naš

online život, o kojem roditelji ništa ne znaju“ kako bi se i mladi i njihovi roditelji upoznali s važnošću medijske pismenosti koja je u doba pandemije sve potrebna zbog češćeg korištenja društvenih mreža i ostalih internetskih sadržaja. Osim toga, na portalu medijskapismenost.hr dostupni su i razni materijali koji mogu poslužiti za obrazovanje i organizaciju radionica medijske pismenosti.

Noć knjige

S obzirom na to da je pandemija koronavirusa onemogućila društvena okupljanja i osudila mnoge na boravak unutar svoja četiri zida, čitanje je postalo sve češća aktivnost. Snaga pisane riječi spominje se od davnih dana, a mnogi su svoje utočište, inspiraciju i lijek za svakodnevne probleme modernih vremena pronašli upravo u knjigama. Deseta *Noć knjige*, u godini posvećenoj čitanju, održana je 23. travnja na digitalnim platformama, ali i uživo u mnogim knjižnicama, antikvarijatima, vrtićima, školama i fakultetima diljem Hrvatske. Glavna tema bila je ljekovita moć knjige kojom se ljude nastojalo potaknuti na razmišljanje o kriznoj situaciji koja je pogodila cijeli svijet, ali i naglasiti važnost knjiga koje svojim sadržajem često pružaju oazu mira i sigurnosti, utjehu, nove spoznaje i odgovore za rješenje problema. Noć knjige posebna je i zato što je Ministarstvo kulture i medija 2021. proglasilo godi-

Mnogi organizatori nisu dopustili da ih pandemija spriječi u radu i prenošenju znanja, kulture i zabave pa su promijenili koncept organizacije događanja.

nom čitanja u Hrvatskoj. Razlog je vrlo jasan – pandemija je i dalje prisutna, a kulturno uzdizanje ograničeno je zbog otežanosti organizacije i sudjelovanja na kulturnim događanjima. Knjige su pak vječne i svima dostupne, a u njima se može otkriti pravo kulturno bogatstvo.

Silente u Tvornici kulture

Proljeće je sa sobom donijelo prvi koncert organiziran u zatvorenom prostoru od početka pandemije. Dubrovačka grupa *Silente* u zagrebačkoj je Tvornici kulture 10. travnja održala koncert u sklopu programa „Jer svirati se mora“ provedenog u suradnji Ministarstva kulture i medija i Hrvatske glazbene unije. Nastup je najavljen tek nekoliko dana ranije, a 190 ulaznica koje su puštene u prodaju dva dana prije koncerta odmah su rasprodane. Koncert je održan uz poštivanje epidemioloških mjera, obavezno mjerenje temperature na ulazu, nošenje zaštitnih maski, zabranjeno ustajanje i plesanje tijekom koncerta te razmak

među stolicama što je rizik od zaraze smanjilo na minimum. Iako je atmosfera zbog brojnih mjera bila mirnija nego inače, i izvođači i publika sretni su što se koncerti uživo polako vraćaju, prenio je HRT.

Svjetsko prvenstvo u reliju

U travnju je održano i značajno sportsko događanje, Svjetsko prvenstvo u reliju. Jedno od najatraktivnijih svjetskih natjecanja održano je od 22. do 25. travnja na cestama Grada Zagreba, Zagrebačke, Karlovačke i Krapinsko-zagorske županije. Predstavljanje vozača održano je ispred Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, a utrka je započela 23. travnja na Trgu svetog Marka. Dan kasnije utrka se održavala u Karlovačkoj županiji, a prvenstvo je završilo u Hrvatskom zagorju. Nositelj projekta bio je Hrvatski auto i karting savez, organizatori su automobilistički klubovi D. T. Motorsport iz Poreča i Cro Dakar Team iz Zagreba. Prvenstvo se pratilo iz 150 zemalja svijeta, sudjelovalo je 69 posada, a Hrvatsku je uoči relija posjetilo oko 200 novinara. Iako zbog pandemije ulaznice za gledatelje nisu bile u prodaji, građani su mogli pratiti utrke na lokalnim cestama.

A s ljetom i dolaskom turističke sezone te smanjenjem broja oboljelih od bolesti izazvane koronavirusom, i organizacija događaja sve je više nalikovala onom starom normalnom. ■

FOTO: Privatni album

FOTO: Visti Požega – turistička zajednica grada Požega

„**DOME SLATKI DOME**“ Predstavljamo mjesta iz kojih dolaze naši studenti

Požega nudi mnogo

Piše: Marija Tomas

„Da vam se otvori apetit, popijete jednu rakiju zatim red kulena i sira, šaka čvaraka te svježje pečena pogača, a kasnije za glavno jelo fiš-paprikaš i za desert ukusni salešnjaci“. Upravo tako se jede u Slavoniji, a i u Požegi, objašnjava nam studentica diplomskog studija komunikologije Iva Raguž. Iva je rođena Požežanka, a upravo nas ona u ovome broju *Kompasa* upozna s ljepotama Požega. Prvo da se smjestimo. Požega je smještena u istočnoj Hrvatskoj, u Slavoniji, no od drugih slavonskih gradova razlikuje se po svome dinamičnom reljefu. Okružena s pet planina (Papuk, Psunj, Krndija, Dilj gora i Požeška gora) svakako je više brdovita nego ravna. Upravo na Požeškoj gori nalazi se i jedan od specifičnih požeških lokaliteta – Sokolovac, slavna uzvisina koja je ime dobila po fra Luki Ibrišimoviću Sokolu, koji je s njegovih padina potjerao Turke iz Po-

žege 1688. Stoga se svake godine 12. ožujka slavi Grgurevo ili „Tjeranje Turaka“, pa se tako požeški vinogradari u svojim vinogradima, pucajući iz malih topova, prisjećaju povijesnog događaja kada su Požežani pod vodstvom fra Luke Ibrišimovića istjerali Osmanlije. Osim prekrasnog reljefa Požega je dobro poznata i kao grad čokolade jer je upravo u njoj sjedište tvornice ukusnih čokolada *Zvečevu*. Poznato je da su Slavonci odlični domaćini i vrlo ljubazni ljudi, a kao što je uobičajeno za Slavoniju, velik dio stanovništva bavi se poljoprivredom i vinarstvom. „Život u Slavoniji mirniji je i usporeniji u odnosu na veće gradove. Nema nekako tih jutarnjih žurbi, a i prakticira se dobro poznati ritual ispijanja kava, specifičan za Hrvate“, kaže Iva pa nastavlja: „Život u Požegi super je jer mislim da nudi mnogo toga, pogotovo tijekom odrastanja. Tko ne bi volio odrasti u gradu u kojem te prati miris čokolade? Uz to, grad je okružen prirodom tako da je zrak svježiji. Ima tu sigurnost i spokoj koji samo manja mjesta imaju.“ Također, ljudi su puno srdačniji, vole razgovarati, pomažu jedni drugima, družu se, dobro jedu i piju te se odlično zabavljaju. Za kraj možemo samo reći da očitito vrijedi ona pjesma „Od Požege do Županje sve do Vukovara nema nigdje ovakvih bečara“. Ali i snaša! ■

JEZIČNI „KOMPAS“

Koronapravila

Savjetuje jezikoslovka
doc. dr. sc. Marijana Togonal

Pojavom pandemije koronavirusa preko noći medijske su tekstove preplavili medicinski termini koji su iz leksika ograničene (stručne) uporabe prešli u svakodnevni aktivni leksik: (a)simptomatski bolesnik, dezinfekcija, dezinficijens, eksponencijalni rast, kolektivni imunitet, kliconoša, klinička slika, komorbiditet i dr.

Na gramatičkoj i pravopisnoj razini mediji su pokazali brojna kolebanja u pisanju nekih leksema, među kojima zasigurno prednjači pisanje ime-

na virusa i bolesti koja je uzrokovala pandemiju.

Tvorbeno gledano riječ je o složenici nastaloj srastanjem dviju sastavnica: korona (lat. *corona*, 'kruna') i virus ('krunski virus'). Budući da se složenice u hrvatskome jeziku pišu sastavljeno, i koronavirus bilježiti ćemo sastavljeno, baš kao i sve druge složenice nastale srastanjem riječi korona i bilo koje druge riječi, primjerice, koronamjere, koronabrojke, koronabolnica, koronasumnjiv, koronafobija, koronakriza, koronazabava, koronaludilo...

Bolest koja uzrokuje koronavirus nazvana je COVID-19. Naziv bolesti čini pokrata izvedena od engleskoga naziva *coronavirus disease* (CO - *corona*, VI - *virus*, D - *disease*) te brojke 19 kojom se označava godina pojave bolesti. S obzirom na to da je bolest

registrirana pod nazivom COVID-19, tako se treba i pisati: velikim tiskanim slovom i spojnicom kojom odvajamo brojku od pokrate. U hrvatskome jeziku većina se pokrata deklinira (HKS - HKS-a; HAZU - HAZU-a), no kako se iza pokrate COVID nalazi brojka, deklinacija pokrate COVID-19 nespretna je, stoga je uz pokratu poželjno navesti riječ (apoziciju) bolest koja će se prema potrebi u rečenici sklanjati: *Nuspojave bolesti COVID-19 raznovrsne su. Prvi potvrđeni slučaj zaraze bolešću COVID-19. Tjedni izvještaj broja oboljelih i umrlih od bolesti COVID-19.* itd.

Fonetizirani (izgovorni) oblik kovid nastao kraćenjem službenoga naziva bolesti rabimo u pisanju složenica nastalih srastanjem. Primjerice, kovidbolnica, kovidpacijent, kovidpotvrda, kovidputovnica, kovidambulanta, kovidpozitivan... ■

KREATIVNI KUTAK

Radost je u dijeljenju

FOTO: Privatni album

FOTO: Bernarda Anja Buden

Kreativce pronalazi: Bernarda Anja Buden

ANAMARIJA BENČIĆ

Studentica preddiplomskog studija komunikologije aktivna je članica *Ansambla Kolbe*, prve kazališne skupine s katoličkim duhom u Hrvatskoj i jedne od rijetkih u svijetu. Opus rada ansambla sastoji se od četiriju mjuzikla: *Život za život* (prva i druga verzija), *Uskrsli* i *Svetac svega svijeta* koji je ove godine nominiran za *Porina* u kategoriji najboljeg albuma popularne duhovne glazbe. S ansamblom je otputovala na čak 13 gostovanja, uključujući tri inozemna, a njezin glazbeno-plesni život započeo je u obitelji koja se može pohvaliti nadarenošću za glazbu i umjetnost. Naime, svako dijete, od njih petero, svira neki instrument, pa je tako Anamarija klavijaturistica sa završenom osnovnom glazbenom školom. Anamarija je istaknula da je glavna vrijednost ansambla, osim talentiranosti, poniznost koja je posebno vidljiva u izdvojenom vremenu svakog pojedinog člana, kako profesionalnih pjevača tako i amatera. Od poznatijih osoba dio mjuzikala bili su i pjevači poput Stjepana Lacha, Maje Blagdan, Igora Drvenkara, Ivana Mikulića i ostalih. Anamarija svaku svoju stepenicu u životu promatra kroz prizmu logičnosti i Božje providnosti, što potvrđuje činjenica da je upravo pomoću ansambla, točnije sadašnje studentice HKS-a Rebeke Čuljak, upisala naše Sveučilište kojim je oduševljena još od Dana otvorenih vrata! ■

JOSIP ČUNČIĆ

Iako se svi možemo pohvaliti da crtamo od najranije dobi, malo tko je zapravo primio i razvio talent kakav ima Josip Čunčić, student preddiplomskog studija sociologije. Od najdražih mu karikatura, preko crtanja prirode, pa do izrade stripova, kada pogledate Josipove radove, mislit ćete da su nastali klikom miša i kompjutorskim algoritimima. No, osim što svoja djela crta ručno, Josip je stručnjak u izradi logotipa i u grafičkome dizajniranju. Svoje prve ozbiljnije korake započeo je u *Školi za grafiku, dizajn i medijsku produkciju* te se time više počeo baviti dolaskom na Sveučilište. Na preporuku pojedinih profesora Josip je samostalno dizajnirao knjižicu sažetaka i program konferencije za projekt CRO *Laudato si'*, nacrtao nekoliko naslovnica knjiga za prijatelje i profesore te predložio dizajn naslovnice časopisa „Ulične svjetiljke“. U njegovim radovima, osim karikatura Durkheima i Webera, za potrebe izrade seminara pronaći ćete i Željka Pervana, likove iz Alana Forda, Tarika Filipovića, političare i ostale poznate ličnosti. Uz komične elemente Josip nerijetko crta i one sakralne, kao i prizore i događaje iz svakidašnjega života, poput nedavnoga potresa u Petrinji i Zagrebu. Svi ti radovi zaslužuju pohvalu, no svakako najveće divljenje izaziva Josipov naum da dobiveni talent nesobično dijeli s drugima oko sebe. ■

FOTO: Bernarda Anja Buden

„Ponekad je samo 0,1 % šansi dovoljno da se nešto ostvari, samo treba probati.“ Prijavite sebe ili vaše talentirane kolegice/kolege pa se možda ostvari to da budete objavljeni već u idućem broju. Naša je adresa: kompas@unicath.hr.

ZAKAJ ZAGREB?

Sa Zagrebom upoznaje:
Bernarda Anja Buden

FOTO: Bernarda Anja Buden

„Mando, dušo,
zagradi vode“

Prema legendi ime grada nastalo je na zdencu Manduševac, koji se nalazi na današnjem središnjem zagrebačkom trgu, kada je mladi vitez zamolio lijepu djevojku vode. „Mando, dušo, zagradi vode“, navodne su njegove riječi. Legenda kaže da su prema toj mladićevoj molbi i Manduševac i Zagreb dobili ime (Manduševac od „Mando, dušo“, a Zagreb od „zagradi“).

FOTO: Bernarda Anja Buden

Po sir kod kumice

Nekoliko koraka dijeli vas da od Manduševca stignete na Dolac, najveći i najpoznatiji zagrebački plac na čijem će vas ulazu s južne strane dočekati već legendarna skulptura kumice Barice koja danonoćno „pazi“ na ovu tržnicu. Hodajući kraj štandova teško ćete odoljeti šarenilu i mirisima sezonskoga voća i povrća, a nezaobilazan dio posjeta tržnici kupovina je sira kod kumica koje su jedinstveni simbol Dolca i grada.

FOTO: Josip Čunčić

SAM SVOJ KR(EAT)IVAC

Držać za kavu

Kreativac: Josip Čunčić

Kava (doslovno i u prenesenom smislu) dio je svakodnevnice. Odušak od posla, dodatak odmoru ili razgovoru s prijateljima i obitelji, kao pogonsko gorivo za početak dana, posao, rad, učenje...

U zadnje vrijeme sve popularniji postaju držači za kavu (*coffee holders*), često napravljeni od papira/kartona. Različiti su načini kako se sve mogu doraditi, od toga da su to „kutije“ ili košar(ic)e s ručkama koje se mogu nositi kao (kupovne) vrećice do onih „jednostavnijih“ modela držača koji su doslovno napravljeni od jednog arka/lista papira, odnosno kartona (kao što je model na gornjoj fotografiji).

U nastavku objasniti ćemo vam kako možete napraviti jednostavniji model držača.

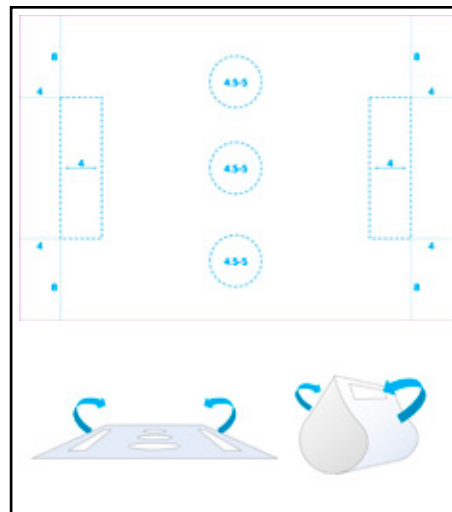
Izrada

Kao predložak uzeli smo A3 format papira/kartona (dva lista A4), što je približna veličina kartona iz likovne mape. Neka bude postavljen vodoravno.

Naš model napravljen je tako da može nositi tri čaše. Približan promjer gornjeg dijela čaše za kavu je oko 4,5 – 5 cm, no sve ovisi od modela čaše tako da je najbolje imati jednu od ranije i kasnije ocrtati olovkom. Po prilici odredite sredinu lista i neka vam rupe (koje ćete kasnije odrezati) budu postavljene kao semafor.

Za ručke odredili smo da su margine odozdo prema gore 8 cm, dok su slijeva i zdesna 4 cm. Neka i rupe/otvori budu također široki približno 4 cm.

Kada ste zacrtali rupe za čaše i ručke, najbolje ih je izrezati skalpelom.

Može i škarama, nije na odmet. Treba napomenuti da svatko može napraviti svoje mjere i za ručke i za broj čaša.

Nakon što ste potrebne rupe izrezali, možemo reći da je nosač gotov. Čaše s kavom stavite u otvore, te jedan kraj ručki spojite s drugim. Po želji ih možete zalijepiti i spojiti ili jednostavno držati u ruci. I to je to 😊!

Prije no što krenete s izradom, karton možete ukasiti po želji (oslikati ga, napraviti kolaž...). Ako nemate karton, možete koristiti i bilo koji drugi papir, a da bi vam bio čvrst i izdržljiv kao karton, spojite nekoliko listova zajedno tako da ih zalijepite (primjerice, ako koristite obični papir, dovoljno je 3 do 4 lista). Ponovimo, sami možete modificirati svoje idejno rješenje držača za kavu. ■

Sve što će vam trebati su:

- A3 format papira/kartona
- olovka
- skalpel ili škare
- najdraža kava :)

STUDENSKI ZALOGAJ

Bataci u povrću

Isprobala: Lucija Dorotić

U ovome broju nastavljamo sa zdravim, brzim i jeftinim receptima koje može skuhati svaki student. U sezoni raznovrsnoga povrća grijeh bi bio ne uključiti ga i u ovaj recept. Jednostavan ručak koji vam predstavljamo uključuje piletinu i povrće, klasičnu kombinaciju jednog hrvatskog ručka uz malo drugačiju (jednostavniju) pripremu. Pileći bataci s povrćem osigurat će vam dovoljno energije za učenje za ispite, ali i uštediti vrijeme pripreme ručka jer ne zahtijeva stalni nadzor. Zagrijte pećnicu, naoštrite noževe i...

...krećemo!

Nekoliko žlica biljnoga ulja ulijte u lim za pečenje te ga stavite u zagrijanu pećnicu na desetak minuta, na 180 stupnjeva. Za to vrijeme pileće batak začinite kombinacijom začina koje preferirate (u našem receptu korišteni su prstohvat slatke paprike, soli, češnjaka, kopra, Vegete i papar). Pomiješajte začine i potom ih utrljajte u meso. Izvadite iz pećnice zagrijanu plitvicu i stavite batak u plitvicu te ju pokrijte aluminijском folijom i vratite u pećnicu na pola sata. Za to vrijeme nasjeckajte na trake (ili kako vam već odgovara) paprike i tikvice (a možete i dodati bilo koje povrće koje volite). Povrće posolite i promiješajte.

Nakon pola sata pečenja izvadite meso iz pećnice, okrenite batak i dodajte im povrće, ponovno pokrijte folijom i pecite u pećnici još dvadesetak minuta.

Ručak za četvero:

- 8 pilećih bataka (ili 4 batka sa zabatkom)
- 2 tikvice
- 4 ili više paprike (u različitim bojama)
- začini (sol, papar, češnjak u granulama, kopar, **Vegeta**, slatka crvena paprika)
- biljno ulje (maslinovo, suncokretovo...)

FOTO: Lucija Dorotić

Nakon toga maknite foliju i vratite meso s povrćem u pećnicu na 10 minuta kako bi se meso zapeklo. I ručak je spreman za serviranje!

Na kraju, ne zaboravite isključiti pećnicu. ☺ Dobar tek! ■

Brončane rukometne reprezentativke dolaze s HKS-a

Piše: Marija Tomas

Dora i Larissa Kalas, rukometne reprezentativke i diplomirane psihologinje na Hrvatskom katoličkom sveučilištu, osvojile su brončanu medalju na Europskom rukometnom prvenstvu u Danskoj u prosincu 2020. Sjajne studentice, ali i rukometašice, zajedno s ostalim djevojkama priredile su iznenađenje kako za protivnike tako i za cjelokupnu javnost i navijače. Pod vodstvom trenera Nenada Šoštarica za prolaz u drugi krug pobijedile su snažne Mađarice, aktualne svjetske prvakinje Nizozemke te Srkinje. U utakmici s Nizozemskom Larissa, kao vanjska igračica proglašena je igračicom utakmice s čak devet zabijenih golova iz

FOTO: Bojan Filipović

igre. Pobjede protiv Rumunjske i Njemačke bile su dovoljne za prolazak u novi krug, no poraz protiv Francuskinja u polufinalnoj utakmici rukometašice je na koncu doveo do borbe za bronzu protiv Danske u kojoj su samopozvane „kraljice šoka“ uzele brončano odličje. Naše kolegice Dora i Larissa odlično su odradile svoje uloge u reprezentaciji, a nekoliko mjeseci nakon povratka iz Danske uspješno su obranile svoje diplomske radove i postale magistre psihologije. Kolegice su pružile dobar primjer svima kako se uspješno baviti sportom na visokoj i profesionalnoj razini te uspješno studirati i završiti studij. „Sve je moguće ako se dovoljno trudite i vjerujete u ono što radite“, moto je naših brončanih djevojaka. ■

Odbojka nam je obogatila studentski život

Razgovarao: Ivan Čulinović

Muška odbojkaška momčad Hrvatskog katoličkog sveučilišta prošle je sezone (2019./2020.) ostvarila velik uspjeh plasirajući se u polufinale pobijedivši pritomiskusne momčadi. O ekipi autsajdera, koja je iznenadila ekipe poput one s *Fakulteta strojarstva i brodogradnje* te s *Fakulteta*

kemijskog inženjerstva i tehnologije, razgovarali smo s jednim od igrača i osnivača odbojkaške ekipe HKS-a Rejom Kovačevićem, studentom diplomskog studija psihologije.

Započet ćemo sa završnicom sezone i osvojenim četvrtim mjestom. Kako ste kao momčad zadovoljni rezultatom i cijelom „neobičnom“ sezonom?

Jako smo zadovoljni i ponosni. U roku od godine dana, od osnutka muške momčadi HKS-a, uspjeli smo s 15. mjesta doći u poziciju da se borimo s *Kineziološkim fakultetom* za finale.

Koliko je pandemija utjecala na momčad i vašu spremnost?

Utjecala je dosta. Naravno u negativnom smislu. Prije pandemije izborili smo polufinale i do tada smo kao momčad rasli nevjerojatnom brzinom. Onda je nastupio *lockdown* i sve se poprilično umrtvilo. Dovoljno je reći da je samo polufinale bilo tri puta odgađano. Vjerujem da nije bila takva situacija, sigurno bismo osvojili odličje. No, ne treba žaliti ni za čim. Ulazak u najbolje četiri ekipe u tako snažnoj konkurenciji već je sam po sebi velik uspjeh i priznanje.

Koju biste utakmicu izdvojili kao najtežu i zašto?

Definitivno utakmicu četvrtfinala s *Fakultetom strojarstva i brodograd-*

FOTO: Privatni album

nje (FSB). Prvi smo set „oteli“ s takvom dominacijom da su protivnici bili u šoku. Sigurno su nas podcijenili. U drugom su se setu „vratili“ jer ipak je to ekipa koja se uvijek bori za medalju. U odlučujućem trećem setu dva su poena FSB dijelila do prolaska u polufinale. Međutim, mi smo u tom trenutku nanizali četiri ili pet poena i prvi put u povijesti odbojke na HKS-ušli u borbu za medalju.

Hrvatsko katoličko sveučilište mlado je sveučilište koje tek započinje svoju sportsku tradiciju. Kako su izgledali počeci odbojkaške momčadi te koji su vam se problemi pojavljivali?

Nije bilo lako! Svakako moram zahvaliti našem rektoru prof. dr. sc. Željku Tanjiću, koji nam je od osnutka do danas velika potpora, te našem voditelju doc. dr. sc. Romanu Šubiću bez čije snažne i dosljedne pomoći ne bismo mogli trenirati.

Tako je, naše Sveučilište je mlado i tek stvara svoju sportsku tradiciju. Do unazad tri godine uopće nije bilo interesa za mušku odbojku. No, mislim da je to i razumljivo jer postoji

nekoliko razloga za to. Prvi jest onaj uobičajeni, a to je da je svaki početak težak i zahtijeva veliki napor. Drugi, riječ je o sportu s kojim se mladići u Hrvatskoj jako rijetko susreću i rijetko koji student zna istinski igrati taj sport. Otprilike 25 od 30 naših studenata, koji su dolazili na treninge, nije znalo niti jedno pravilo odbojke. Treći razlog leži u tome što na HKS-u dominira ženski spol. Pogledamo li studije poput sestrinstva ili psihologije, tamo su pripadnici muškog spola prava rijetkost. Stoga, teško je uopće pronaći muške sportaše, a pogotovo one željne naučiti novi sport kao što je odbojka. Četvrti je pak razlog što HKS nema sportsku dvoranu te je organizacija treninga, rezerviranje dvorana, osiguravanje opreme, dodatan segment o kojemu se treba brinuti.

Koja je „tajna formula“ da već nakon dvije godine od osnivanja odbojkaške momčadi ostvarujete ovako visok plasman u konkurenciji ozbiljnih fakultetskih ekipa sa zavidnom sportskom tradicijom?

Ljubav prema ovom sportu i natjecateljskom duhu, velika predanost onome što radimo i zrno sportske zanesenosti, „drskosti“ da se usudimo sanjati veliki rezultat.

Vaša poruka čitateljima koji razmišljaju o priključivanju odbojkaškoj momčadi HKS-a. Kako mogu doći do vas?

Toplo preporučujem dragim kolegicama i kolegama da nam se pridruže na treninzima odbojke. Odbojka je svakom našem članu obogatila studentski život i donijela mnogo lijepih uspomena te mi je drago što je i na našem Sveučilištu pronašla svoje mjesto.

Budućim suigračima ne mogu obećati da će postati besprijekorno dobri u igri, barem ne odmah, ali im mogu obećati da će zavoljeti odbojku i svakako proširiti horizonte. To je timski sport i puno se nauči i o međuljudskim odnosima. Naposljetku, najveće pobjede ostvarili smo izvan terena, a to su prijateljstva za cijeli život.

Sve one koji imaju interes za sport, za druženje, na kraju krajeva za neko novo iskustvo, ohrabrujem da se jave na mail: odbojka@unicath.hr. ■

Kako da tijelo ne pati zbog ekrana?

Piše: Zrinka Planinčić

Prošlo je gotovo dvije godine otako se život mnogih preselio u online svijet. Budući da su se predavanja pratila na mrežnim platformama, studenti su više nego ikad vrijeme provodili pred ekranima računala, a u pauzama, nerijetko i tijekom predavanja, pregledavali objave na društvenim mrežama na pametnim telefonima. Premda u tome trenutku izuzetno potreban u svrhu očuvanja zdravlja pokret #ostanidoma ostavio je trajne posljedice na tjelesnu (ne)aktivnost i psihičko zdravlje mladih. Ipak, u svakom zlu važno je pronaći nešto dobro pa su ograničavanje kretanja, virtualna druženja i izostanak socijalne interakcije doveli do osvještavanja činjenice koliko moć i važnost za život ima pokret.

Umorni od ekrana u koje su tijekom cijeloga dana bile uprte oči, sjedilačke navike natjerale su brojne da slobodno vrijeme iskoriste uz tjelesnu aktivnost, stoga ne čudi što su dućani sa sportskom opremom nakon općeg otvaranja i prestanka (strogih) epidemioloških mjera bili opustošeni. U nadolazećim jesenskim mjesecima, nakon povratka s godišnjih odmora i početkom studentskih obveza, priroda ponovno zove svakog željnog avanture, zato u nastavku donosimo četiri preporuke u blizini Zagreba kojima možete zadovoljiti planinarske apetite uz staru izreku: „U zdravom tijelu zdrav je i duh!“

MEDVEDNICA

Na mrežnoj stranici *Medvednica.info* mogu se pronaći sve informacije za one koji žele pobjeći u sljemensku oazu, a najvjerniji zagrebački planina-

ri upravo jesen ističu kao najviše fotogenično godišnje doba.

SAMOBOR

Samoborsko gorje obiluje planinarskim putevima i šetnicama. Okić, Japetić, Oštrc ili Veliki dol neka su od najpoznatijih mjesta za planinare. Ovisno o kondiciji može se u jednoj ruti obići više vrhova. Ako se ipak odlučite na kraću aktivnost, svakako odaberite šetnicu u blizini glavnog samoborskog trga do vidikovca Teppec s kojeg se pruža pogled na cijeli grad.

ZAPREŠIĆ

Do Zaprešića možete doći autobusom ili vlakom, a ova je staza, premda traje četiri sata, ugodna i za početnike. O stazi brine HPD Zaprešić, a cijelu rutu možete pogledati na mrežnim stranicama HPD-a Zaprešić.

SVETA NEDELJA

Na ovom se „svetonedeljskom Jarunu“ udaljenom 10-ak minuta vožnje od Zagreba nalazi nekoliko jezero uz koja se protežu brojne šetnice u očuvanoj prirodnoj oazi. ■

PREDSTAVLJAMO VLČ. MARKA ČOLIĆA, NOVOGA SVEUČILIŠNOG KAPELANA HKS-a

„Za mene je to novi oblik svećeničkog služenja“

FOTO: Bernarda Anja Buden

Razgovarao: Domagoj Puljizović

U srpnju ove godine Hrvatsko katoličko sveučilište dobilo je novoga sveučilišnog kapelana, vlč. Marka Čolića, koji je na toj funkciji s početkom rujna zamijenio dosadašnjega kapelana doc. dr. sc. Odilona Gbènoukpoa Singboa. Velečasni Čolić u razgovoru za *Kompas* kazao je što mu predstavlja novododijeljena uloga, koje aktivnosti kao novi kapelan namjerava ponuditi zainteresiranim članovima Sveučilišta, kako kao diplomirani fizičar promatra odnos vjere i prirodnih znanosti te što poručuje novim i starim studentima na početku nove akademske godine.

Što Vam predstavlja novododijeljena uloga sveučilišnog kapelana? Po čemu je ta zadaća za Vas posebna

u odnosu na ostale zadaće koje ste kao svećenik dosad obavljali?

Za mene je to novi oblik svećeničkog služenja. Ja sam tek dvije godine svećenik tako da dosad nisam imao mnoštvo zadaća. Dvije godine bio sam župni vikar na Župi sv. Josipa na zagrebačkoj Trešnjevci. Nadam se da će na Sveučilištu biti prilike za mnogo osobnih i duhovnih razgovora sa zainteresiranima.

Zasigurno se radujete izazovima koje predstojeća akademska godina nosi za sveučilišnu zajednicu.

Studenti Hrvatskoga katoličkog sveučilišta moći će Vas upoznati prvoga akademskog dana. Sada kada ste kao novi sveučilišni kapelan zamijenili vlč. Odilona hoće li doći do promjene obavljanja svakodnevnih aktivnosti vezanih uz tu funkciju?

Neke će stvari ostati iste. Neke namjeravam promijeniti. Mislim da svaki svećenik sa sobom donosi neke drukčije ideje, stavlja drukčije naglaske, iako je tonaliteta sličan ili isti. Jedna od stvari koje bih htio nastaviti poput vlč. Odilona jesu kateheze srijedom. Raspored svetih misa pokušao bih prilagoditi kako bi to potencijalno odgovaralo najvećem broju zainteresiranih. Nisu svi zainteresirani za svakodnevnu euharistiju, ali bilo bi sjajno kada bismo imali udio onih koji bi mogli doći ako žele sudjelovati.

Je li Vam dosadašnji sveučilišni kapelan dao pokoji savjet za upješno obavljanje zadaća koje Vas očekuju na novoj funkciji?

U srpnju smo se sastali nekoliko puta i razgovarali. U tom smislu vlč. Odilon uvijek je raspoložen za razgo-

vor. Podijelio je sa mnom vlastita iskustva kao nekadašnji sveučilišni kapelan što je od velike pomoći jer ne krećem od nule, već od početnih stanja koja su razgranata.

Napomenuli ste kako svim zainteresiranim članovima sveučilišne zajednice planirate ponuditi različita molitvena, katehetska i kulturna događanja. Što ste imali na umu?

Treba napomenuti da su to zasad tek moje ideje i predodžbe. Molitveno volio bih ponuditi nešto poput *Lectio Divina*, da se sastanemo u manjoj skupini jedanput tjedno kada bismo imali priliku razmatrati određeni biblijski tekst. Kateheze srijedom, kako je vlč. Odilon to radio, bile bi raspoređene po ciklusima. U došašću i u korizmi volio bih ponuditi takozvane ignacijanske duhovne vježbe. Mislim da bi to sveučilišnoj zajednici bilo posebno interesantno jer je ignacijanska duhovnost kompatibilna s današnjim načinom života koji je pomalo užurban i razgranat. Kontemplacija u akciji može se tu dobro uklopiti. Što se tiče kulturnih događanja, ideja je organizirati moderirane diskusije o određenim književnim djelima, glazbi ili filmovima koje bismo zajednički pogledali. Naravno, sve ovisi o terminu, broju zainteresiranih, slobodnom prostoru i slično.

Gdje Vas studenti osim na Sveučilištu mogu susresti u slavlju svete mise?

Svake nedjelje sam na Župi sv. Marka Križevčanina. Tamo i živim. Nedjeljom redovito služim večernju svetu misu u 18.30 te služim jednu od prije-podnevnih svetih misa, no to se obično svake nedjelje mijenja.

Božji poziv fizičaru

Diplomirali ste fiziku na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Zagrebu 2014. Kako to da su Vam se životni planovi toliko promijenili?

Na to postoji samo jedan mogući odgovor, a to je da je to bio Božji poziv tako da se nadam da to nije bila moja kriva interpretacija. Već tijekom prve godine studija fizike razmišljao sam o svećeničkom pozivu. Nije da me fizika nije interesirala, baš naprotiv. Fizika nije nešto što me i danas zanima. Na trećoj godini studija slučajno sam na *YouTubeu* nabasao na videokateheze Roberta Barrona koji je tada bio svećenik Čikaške nadbiskupije. I to je ono što je

pobudilo moj interes. Dotad sam tražio, no nisam pronalazio nekoga tko je u pastoralu, a tko bi znao i određene teme znanstveno artikulirati. U njegovim videima, koji traju otprilike sedam minuta, a neki od njih su komentari filmova, knjiga ili određenih događaja u SAD-u, ali i u svijetu, dobio sam djelomične odgovore na neka pitanja. To je pobudilo i moj daljnji interes za propitivanje o vjeri i o Božjem pozivu za moj život. Ne bih htio izostaviti ni trenutak kada sam na prvoj godini studija učio francuski i tada dosta slušao francuski radio te čuo vijest da je u dobi od 99 godina umrla francuska časna sestra Emmanuelle koja je dugo radila kao profesorica filozofije u Turskoj, a kasnije je radila sa siromašnima u Egiptu. Počeo sam se zanimati za njezin život i pogledao neke razgovore s njom. Vidio sam staricu od 99 godina na boci kisika čije su oči još žarile.

Kako promatrate odnos vjere i fizike? Jesu li ta područja komplementarna ili se razilaze?

Stajalište katoličke tradicije jest da su vjera i fizika komplementarne

stvarnosti. Nekada se mogu i razilaziti, i tada je važno – ne odmah i ne po svaku cijenu – pokušati izravnati ta mjesta. Krize, napetosti pa i konflikti prilika su da se nešto novo nauči i da se napreduje. I fizika i teologija kao znanstveno promišljanje o vjeri imaju područje svoga djelovanja, set pitanja koja se mogu postaviti. Postoje i pitanja koja te discipline ne mogu postaviti. Dok svaka od tih dviju disciplina slijedi svoju metodologiju, ostaje u vlastitim granicama. Na taj se način ne prave potencijalne greške u smislu da se iz fizike pokušava zaključiti nešto što pripada teologiji ili filozofiji. Ipak, moguća je interdisciplinarnost, ali i transdisciplinarnost, odnosno da svaka znanost slijedeći vlastitu metodologiju pridonosi drugoj znanosti. Primjerice, u 20. stoljeću fizičari koji su proučavali kvantnu mehaniku nabasali su na pitanja filozofske naravi. To je područje u kojemu filozofi mogu pokušati postavljati pitanja dobivena radom fizičara, a tu se priključuje i teologija. To znači za filozofe i teologe da ponešto moraju znati o prirodnim znanostima. Čini mi se kako je kato-

FOTO: Bernarda Anja Buden

➤ Iskoristite mogućnosti i živite. Bitno je pokušati spoznati smjer kojim trebamo ići, a kada naiđu poteškoće, pa i neuspjesi, mislim da je vrijedno reći sebi: Moji neuspjesi jednako su važni, ako ne i važniji, od mojih uspjeha.

lički pristup kroz stoljeća bio da znanosti govore na različite načine o jednoj istini te da međusobno pomažu jedna drugoj.

Tko su Vam još u studentskim danima bili uzori u znanosti?

Nisam imao postere fizičara po zidovima svoje sobe. Prije svega je to bila moja majka koja je kao profesorica matematike i fizike mene i moju sestru već od osnovnoškolskih dana poticala na rješavanje zadataka. Meni je to posebno sjelo, sviđala mi se matematika, a kasnije i fizika. To je ono što je bilo utkano u mene. Rješavanje zadataka poticalo je i razmišljanje i razvoj radnih navika.

Tko su Vam uzori u evangelizaciji? Tko Vas je u evangelizacijskom smislu posebno nadahnuo?

Uz Barrona, kojeg sam već spomenuo, don Fabio Rosini poznat po katehezama na temelju Deset Božjih zapovijedi, čiji mi komentari evanđelja znaju pomoći u pripremi homilija, posebno me se dojmio. Isto tako, dosta slušam Alberta Maggija, talijanskoga bibličara koji mi uvijek pomaže sa zanimljivim saznanjima o biblijskim čitanjima.

Važnost svakodnevne molitve

Studiranje predstavlja dinamično i zanimljivo životno razdoblje, no sa sobom nosi i mnogo izazova. Možete li budućim i sadašnjim studentima uputiti poneke smjernice za njegovanje kvalitetnoga odnosa s Bogom unatoč zaokupljenošću svakodnevnim obvezama?

Čini mi se kako ignacijanska duhovnost ovdje može poslužiti. Sv. Ignacije je isusovcima rekao ako je dan i pretrpan obvezama, da molitvu na kraju dana ne preskoče. Ona služi kao pregled dana i tijekom te molitve možemo zastati na trenucima koji su u tome danu za nas bili posebni uz promišljanje o tome za što možemo zahvaliti Bogu, što sam učinio dobro, a što bih htio učiniti drukčije i ispra-

viti. Ona može trajati minutu, dvije ili pet.

Koju biste poticajnu misao uputili na početku nove akademske godine sveučilišnoj zajednici? Na što se ususret novim životnim izazovima valja usredotočiti?

Carpe diem! Iskoristi dan! To je pozivati *one-liner* iz filma *Društvo mrtvih*

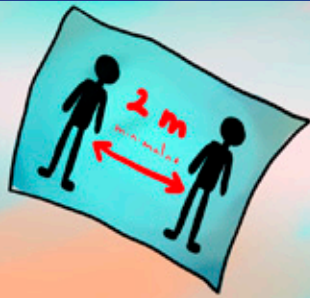
pjesnika kada profesor književnosti Keating izvede razred pred portrete bivših učenika i pokušava im objasniti da iskoristite svoje vrijeme. Ono je sada, ne kasnije.

To nije poziv isključivo na rad. Postoji vrijeme koje trebamo izgubiti. To je poziv na to da se živi autentično, da se diše i da se ne propuštaju prilike. Iskoristite mogućnosti i živite.

Bitno je pokušati spoznati smjer kojim trebamo ići, a kada naiđu poteškoće, pa i neuspjesi, mislim da je vrijedno reći sebi: „Moji neuspjesi jednako su važni, ako ne i važniji, od mojih uspjeha.“ ■

FOTO: Bernarda Anja Buden

MISLI
NA
DRUGE!
CJEPI
SE!

PRIČEKAJMO
DA ZAPUŠE VJETAR
I ODNESE SVE LOŠE,

A MI ĆEMO SE
OPET SASTATI
KADA SVANE SUNCE.

budi
unicathan*

***studiraj povijest**

obrnutim redoslijedom,
od suvremenosti do najstarijih vremena

budi
unicathan*

***studiraj psihologiju**

po uzoru na studije na uglednim
europskim i američkim, posebice
katoličkim, sveučilištima

budi
unicathan*

***studiraj sociologiju**

kao jednopredmetni i dvopredmetni
studij te svaku promjenu u društvu
učini predmetom svog istraživanja

budi
unicathan*

***studiraj sestrinstvo**

Stekni teorijska i praktična znanja
koja će ti omogućiti samostalnost
u pružanju zdravstvene skrbi
utemeljene na dokazima
s naglaskom na holistički
pristup i empatiju.

budi
unicathan*

***studiraj komunikologiju**

prateći suvremene trendove u
znanosti, primjeni ih u praksi i
aktivno sudjeluj u medijskom
oblikovanju stvarnosti

budi
unicathan*

***studiraj medicinu
na Hrvatskom katoličkom sveučilištu**

po uzoru na tradiciju obrazovanja
budućih liječnika na katoličkim
sveučilištima diljem Europe i svijeta

budi **unicath**an*

*studiraj na Hrvatskom
katoličkom sveučilištu

www.unicath.hr

